

ὄ,τι καλύτερο ὑπάρχει σ' ἓνα κείμενο.

Κι ἂν τώρα τελευταία στήν ἑλληνική πεζογραφία τό ὄνειρικό στοιχείο ὄλο καί καταχτάει ἔδαφος –ἀκόμα καί ἐκφραστικά γίνεται προσπάθεια νά δημιουργηθεῖ μιά ταιριαστή «ἀτμόσφαιρα»– αὐτό δέ θά'πρεπε νά μᾶς ξενίζει καί ἴσως-ἴσως νά μᾶς κάνει νά βλέπουμε τούτη τήν τάση μέ τό μάτι τῆς δυσιπιστίας. Ἄν πρός τό παρόν ὑπάρχουν στοιχεία νοσηρά κι ἂν τό ὄνειρο δέν εἶναι μιά ἐλπίδα μά ἐντελῶς μιά κακή φαντασία αὐτό δέν ἔχει νά κάνει. Δέ φταίει αὐτή καθ' αὐτή ἡ ὑπαρξη τοῦ ὄνειρικοῦ στοιχείου, μά ἡ κακή του μεταχείριση.

Ἡ πρῶτη
ἐπιτομή τῆς ἀπορίας
πρῶτη ἐπιτομή

Ἄντιγόνη

Κάθε ὁμοίτητα μέ πρόσωπα πού ζήσανε, ζοῦνε ἢ θά ζήσουνε εἶναι ἐντελῶς συμπτωματική. Συμπτωματική ἐπίσης εἶναι ἡ διαλογική μορφή πού πήρε αὐτό τό γραπτό. Ὄστε, ὁποιοσδήποτε θίασος, ἐπαγγελματικός ἢ ἐρασιτεχνικός, ἔχει τό δικαίωμα νά ἀνεβάσει ὀλόκληρο τό «ἔργον» ἢ σκηνές του, χωρίς νά ζητήσει τήν ἀδεια τοῦ συγγραφέα.

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

(Ἔνας ἢ περισσότεροι τοῖχοι χωριάτικων σπιτιῶν μισογκρεμισμένοι ἢ μισογκρεμισμένοι. Στόν τοῖχο ἢ τούς τοίχους ἓνα ἢ περισσότερα παράθυρα καί ἰσάριθμες γυναῖκες πού κοιτᾶνε ἔξω –ἀνάλογα μέ τήν ἰδιοτροπία τοῦ ὑποτιθέμενου σκηνοθέτη. Ἀνάμεσα στους τοίχους μποροῦν νά ὑπάρχουν συρματοπλέγματα ἢ ἀγριόχορτα. Οἱ γυναῖκες φορᾶνε μαῦρα. Βραδιάζει. Τό παρακάτω κείμενο μπορεῖ νά τό πει μιά γυναῖκα ἢ περισσότερες ἐκ περιτροπῆς ἢ ὄλες μαζί –ζήτημα καί πάλι σκηνοθεσίας).

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ: Οἱ ἐρπύστριες τῶν τάνικς περάσαν μέσ ἀπ' τίς ἀύλες μας – τ' ὄλογά τους πέρασαν μέσ ἀπ' τά χωράφια μας – οἱ βροχές περάσανε – καί δέν ἔχουμε ἥλιο. Δέν ἔχουμε ψωμί. Σέρνουμε τίς παλάμες στά γερασμένα μάγουλα – ὅπως τίς σέρνεις πάνω στό χοντρό στρατοῦχαρτο – καί δέν λέει νά στρώσει – τόσα

(Πρωτοδημοσιεύθηκε στό «Καλλιτεχνικά Νέα», τεῦχος 5, 10 Ἰουλίου 1943.)

Πρόγραμμα Εκδόσεων

Αντιγόνη
Αντιγόνη
Che

χρόνια μ' έναν άνεμο κακό πού μπαίνει απ' τ'ς χοντρές μας χαραμάδες. Κλείνουμε τ'ς πόρτες – κλειδώνουμε τ'α στόματα – κι όμως αὐτοὶ κυκλοφοροῦν καὶ μπαίνουνε παντοῦ – μ' ἕνα κράνος στοὺς ὤμους – καὶ τὸ αἷμα μας δέν πρόφτασε ἀκόμα νά στεγνώσει στὰ τακούνια τους. Οἱ ἄντρες μας λακίσαν μές στή νύχτα – ξενοκοιμούνται μές στίς πέτρες – μές στὰ σύγνεφα. Τινάζαν τὰ γιοφύρια. Δέν εἶναι τρόπος νά γυρίσουμε κοντά τους. Δέν εἶναι τρόπος νά γυρίσουνε κοντά μας. Μονάχες μας δῶ πέρα καὶ τὰ πηγᾶδια στέρεψαν. Τὰ θυζιά μας στέρεψαν. Πάμε νά τραβήξουμε νερό – καὶ θγάζουμε λάσπη. Πάνε τὰ παιδιά μας νά ρουφήξουν απ' τή ρόγα – καὶ γιομίζει τὸ στόμα τους πίκρα. Πάμε νά διπλώσουμε τή νύχτα – καὶ εἶναι τόσο ἄδεια – σάν τ'ς κάλτσες τοῦ Νικόλα. Οἱ ἄνεμοι σκορπίσανε δλα τὰ κεραμίδια – καὶ θρέχει. Τ' ἀεροπλάνα γκρέμισαν τοὺς τοίχους – καὶ θρέχει. Ὁ χρόνος στάζει απ' τ' ἀχτένιστα μαλλιά μας μές στὸν κόρφο – θά γεράσουμε. Πίσω απ' τὰ ἔλατα – πίσω απ' τ'ς πέτρες – οἱ ἄντρες μας ἔχουν ντουφέκια. Πίσω απ' τ'ς διαγομιωμένες τους καρδιές – περιμένουν. Πίσω απ' τοὺς ἄντρες μας – πίσω απ' τ'ς στάχτες τοῦ Νικόλα – ἀκόμα περιμένουμε.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

(*Ἀκούγονται ντουφεκιές καὶ πολυβόλα ἀπὸ μακριά. Ἔχει μείνει ὁ ἕνας μισογκρεμισμένος τοῖχος. Παράθυρο, πόρτα, ἕνα σκαμνί, ἕνα κλινάρι, ἕνα σεντούκι. Ἡ γριά. Ἡ Ἀντιγόνη. Τὸ δεξί της χέρι εἶναι τραυματισμένο. Ἐπίδεσμος).*

ΓΡΙΑ: Ἄκου! (*ἀφουγκράζεται*). Σά νά προχωρᾶνε. Σά νά τοὺς πήρανε φαλάγγι. Λές νά τοὺς διώξουν;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Πρέπει.

ΓΡΙΑ: Μέ τὸ πρέπει δέν προκόβεις. Πρέπει νά'χεις κι ἄρματα. Ἡ μεγάλη καρδιά δέ φελάει. Δίνει στόχο. (*Παύση*). Σάν ἐκείνον τὸν Στρατῆ. Ὁρθιος πάντα κι ὁ ἄνεμος τοῦ παίρνει τὸ δίκωχο. Ἄνεπρόκοπος. Ἔτσι πολεμᾶνε; Δές τὰ μούτρα σου. Σέ στείλανε νά δένεις πληγές καὶ σὺ πῆγες καὶ μοῦ λαβώθηκες. Βιαζόστε νά πεθᾶνετε. Τὰ παλιόσκυλα – θιάζονται νά σᾶς σκοτώσουν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Σύχασε.

ΓΡΙΑ: Θέ μου! Ν' ἀλλάξουμε ἐπίδεσμο. Ὁ γιατρός εἶπε ν' ἀλλάξουμε ἐπίδεσμο.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Δέν εἶναι μήτε ὦρα πού τὸν ἀλλάξαμε.

ΓΡΙΑ: Ὦρα! Ἄσπρισαν τὰ μαλλιά μου ἀπὸ τότε. Ὅλο ἐπίδεσμος ἀλλάξω. Τὰ τσακάλια. Θέλουν κρέμασμα. Παλούκωμα. Γδάρασιμο. Νάν τοὺς θγάλουμε ἕνα ἕνα τὰ δόντια νά μὴν ξαναμιλήσουν. Νάν τοὺς θγάλουμε τὰ μάτια μέ βελόνες νά μὴν ξαναβροῦν τὸ δρόμο γιὰ τή Γερμανία, τὰ ἀποσπόρια τῆς κόλασης.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Εἶναι – μπορεῖ κι ἀνάμεσά τους νά'ναι ἄνθρωποι. θειά.

ΓΡΙΑ: Μᾶς κάναν καὶ σουρθήκαμε σάν τὰ σκουλίκια. Ἐναν καλὸ λόγο δέν ἄφησαν στὸ στόμα μας. Μᾶς σημάδεψαν μέ σίδερο καφτό.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ποῦ θά κλείσει αὐτός ὁ κύκλος ἂν ἀρχίσουμε καὶ μεῖς τὰ ἴδια;

(*Φωνές ἀπ' τὸ δρόμο: Θάνατος στὸ Γερμανό! Μεριάστε! Κρεμάλα! Ὅχι αὐτοδικίες!*)

ΓΡΙΑ: (*θγάζοντας τὸ κεφάλι της ἀπ' τὸ παράθυρο*). Πιάσαν Γερμανό! Ἄπάνω του γειτόνισες! Ἔτσι; ἔτσι – μέ τὸ τσεκούρι, μέ τὸν κασμά, μέ τὰ νύχια. Νά καταλάβει τί θά πει νά σαΐξεις μέ τὰ νύχια σου τὰ μάγουλα δίπλα σ' ἕνα κιβούρι. Κι αὐτοὶ – ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ; Φαντάροι μας εἶναι καὶ τὸν προστατεύουν; Ὁ Στρατῆς δέν εἶναι αὐτός; Ἀντιγόνη – (ἢ Ἀντιγόνη εἶχε κοιτάξει κι αὐτὴ ἀπ' τὸ παράθυρο καὶ μόλις ἔφυγε διαστικῆ): Ἐφυγες ἔ; Πᾶς νά τὸν σώσεις. (*Μέ περιφρόνηση καὶ στοργή*): Νοσοκόμα! Ἄντε λουπόν νά σέ δῶ. Βγάλε τὸν ἐπίδεσμο ἀπ' τὸ χέρι σου καὶ δέστου τ'ς πληγές. Σέ ξέρω. Θά τοῦ ζεστάνεις καὶ νερό. Θά τοῦ δίνεις καὶ γάλα ἂν μᾶς εἶχε μείνει μιά γουλιὰ. (*Ξανακοιτάει ἀπ' τὸ παράθυρο*). Ἄ, ἐδῶ τὸν φέρνει, ἀκούς; Ἐδῶ! Τοῦ σακατέψανε τὸ πόδι τοῦ ἄτιμου, τοῦ σκύλου – κουτσαίνει – δηλαδή τί κουτσαίνει, τὸ σούρνει σάν ξένο πού νά μὴν εἶχε ποτὲ δικό του – καὶ τὸ αἷμα – κοίτα πῶς τρέχει τὸ αἷμα – (*Πάει στὸ σεντούκι καὶ θγάζει ἕνα σεντόνι*). Ἀρχίζει νά τὸ σκίξει λουρίδες). Ἐνα παλιόσεντονο εἶναι, τί θαρρεῖς. Γιὰ πέταμα τό'χα. Μῆτε κομμένο πόδι σκύλου δέν θά'στεργα νά δέσω μέ δαῦτο. Ὅμως ἔσένα καὶ πολὺ σοῦ πέφτει. Κι ὄχι γιὰ σένα – γιὰ τὴ μάνα σου π' ὅ,τι νά πεις γυναίκα εἶναι. (*Μπαίνει ἡ Ἀντιγόνη μέ τὸν Ἀνδρόνικο πού ἀκουμπάει ἀπάνω της καὶ σέρνει τὸ πόδι του*). Ἄπό πίσω τους ὁ Στρατῆς θυμωμένος).

ΣΤΡΑΤΗΣ: Θά βρῶ τὸν μπελά μου, σοῦ λέω. Πρέπει νά τὸν

πάω στόν Νικόδημο, μέ καταλαβαίνεις; Θά τόν άφηνα στόν τόπο άν δέ μου μίλαγε έλληνικά – κάτι έλληνικά άκαταλαβίστικα δηλαδή και γι' αυτό, είπα νά ξακριβώσω.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Θά τοῦ μιλήσω εγώ. Τί κάνεις έτσι; Δέν τό βλέπεις πώς δέν μπορεί νά περπατήσει; (Βάζει τόν Άνδρόνικο νά ξαπλώσει στό κλινάρι).

ΓΡΙΑ: Για κοίτα κεί τό μούτρο! Μου'γινες άρνάκι, έ; Χαμογελάει! Έ, τό βλέπω πώς έχεις άραιά δόντια. Τί θαρρείς; Πώς θά τά λυπηθώ; Ένα-ένα θά στά θγάλω.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Φέρε νερό, θειά. Ζεστό.

ΓΡΙΑ: Καφτό. Νά τότε ζεματίσω. (Βγαίνει).

ΣΤΡΑΤΗΣ: (Στήν Άντιγόνη). Μίλα του λοιπόν. Πάντα μάς έκανες τή γραμματιζούμενη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: (Στόν Άνδρόνικο). Τίς εί;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ίστιαίος δέ είπεν, τής Δαρείου δυνάμιος κατααιρεθείσης, βουλήσεσθαι εκάστην τών πόλιων δημοκρατέεσθαι μάλλον ή τυραννεύεσθαι. Έγώ ούν τήν δύναμιν Φύρερ καταιρέσθαι βούλομαι, δημοκρατέεσθαι γάρ έξτρα πρίμα γκούτ. Νενοήκατε; Ού δούλομαι τυραννεύεσθαι. Φεριστέεν;

ΣΤΡΑΤΗΣ: Τί τσαμπουνάει μωρέ;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Λέει πώς θέλει νά'ρθει μαζί μας. Τρέχα νά φωνάξεις τόν Νικόδημο.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

(Δάσος. Νύχτα. Ένας άντάρτης στή σκοπιά του. Κρατάει αυτόματο κι άκουμπάει σ' ένα δένδρο. Άκούει θήματα και γέρνει μπροστά).

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Άλι!

ΦΩΝΗ: Έ άρα είναι τρεις.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Μαύρο άλογο.

ΦΩΝΗ: Λεντεριά ή Θάνατος.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Έσύ είσαι Κλέαρχε; Προχώρα. (Μπαίνει ό Κλέαρχος). Δέ μπορώ νά καταλάβω τί τά θέμε τόσα συνθήματα και παρασυνθήματα μιάς κ' είμαστε συναμετάξυ μας. Τή φωνή σου τήν ξεχωρίζω μέσα σ' ένατό.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Έφτοῦνο είναι τό πρέπο. Κατά πώς λέει κι ό

καπετάν Νικόδημος – όλα τά πάντα για τόν άγώνα. Πάρε τό τσερβέλο σου και στήφτο. Θά δεις πώς είσαι υπεύθυνος για όλα.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Τώρα νυστάζω. Γειά.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Κι ό ύπνος σου άκόμα είναι υπεύθυνος. Όταν κάνεις κάτι, αλλάζει κάτι άλλο. Όταν δέν κάνεις τίποτα – μένει κάτι άνάλλαγο ενώ μπορούσε ν' άλλαζε.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Σωστό. Όταν νυστάξεις όμως πρέπει νά κοιμάσαι.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ός τά τώρα δέ νύσταζες; Μία μέ πέντε;

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Όταν είσαι σκοπιά, δέν πρέπει νά νυστάξεις.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ναίσκε. Εύκολη ταχτική. Κάνεις ό,τι σου λένε. Άκουσα πώς είναι νά χτυπήσουμε τούς Λάκους.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Άμα ξυπνήσω θά λαδώσω τ' αυτόματο.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Και νά διώξεις τή νύστα σου. Τό πρέπο είναι νά'χεις τά μάτια σου τέσσερα.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Ξέρω. Καλό ξημέρωμα.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Δέν ξέρεις τίποτα. Τά τέσσερα μάτια θά τά'χεις για τόν Άνδρόνικο.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Ποιός είναι πάλι τοῦτος;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Κείνος ό αίχμάλωτος πού φέρανε τίς προάλλες. Ό γερμανός.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Αυτό είν' όλο; Και μέ κλειστά τά μάτια τόν καταρρίζω άσπου νά πεις προδότης. Καιρός είναι νά τό πάρουν άπόφαση.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Έτσι έλεγα κ' εγώ. Όμως, εδώ είν' ό κόμπος. Άν κατάλαβα καλά, θά τόν στείλουμε νά εκτελεστεί άπατός του.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Έ νυστάζω πολύ ή δέν κόβει πιά τό ξερό μου.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Έχεις καπνό; (Κάθεται χάμω). Βρήκα μιά προκήρυξη μέ λίγη μελάνη.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Είναι σκοτάδι άκόμα. Δέν κάνει ν' ανάψουμε.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Όπου νά'ναι χαράζει. Και στό κάτω-κάτω ανάβεις μέσ στόν κόρφο σου. Κρύβεις τήν κάφτρα στό μανίκι.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Άπαγορεύεται. Μάς τό'παν χίλιες βολές.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Καλά. Παίρνω εγώ τήν εϋτύνη. (Κάθεται κι ό σκοπός. Μιλάνε στρίβοντας τσιγάρα, τ' ανάβουν και καπνίζουν). Έρθε μονάχος του λέει νά πολεμήσει μαζί μας. Τούς Έλληνες λέει τούς έχει στήν καρδιά του.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Έγώ ξέρω πώς τόν πίασανε.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Είχε κρυφτεί σέ κάτι θάμνους, λέει, λίγο πιο

πέρα απ' τὰ τελευταία χωράφια μας. Ότι εἶταν ἔτοιμος νά σηκώσει ἄσπρο μαντήλι – πρόφτασαν οἱ δικοὶ μας καὶ τὸν ἄρπαξαν. Εἶχε αὐτόματο μὰ δὲν ἔριξε. Εἶχε κ' ἓνα μαντήλι στὸ χέρι του. Ὁ Στρατῆς τὸν ἔπιασε.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Μπορεῖ νὰ μὴν πρόφτασε νὰ ρίξει. Μπορεῖ τὸ μαντήλι νὰ τὸ ἔβαλε γιατί εἶχε συνάχι. Μπορεῖ νὰ ναι κάνας κατάσκοπος.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Εἶναι, λέει, ὑπολοχαγός. Ἔχει ὅλα τ' ἀστέρια του στοὺς ὄμους.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Μπορεῖ νὰ ντουνισαὶ καὶ ψεῖτικα.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Στὴν ἀνάκριση τάπε χαρτί καὶ καλαμάρι. Ὀνόματα, νοῦμερα. ὑψώματα, τάγματα – σὲ μιά στιγμή πετάγεται καὶ τοὺς λέει: Ἡ Γερμανία κάνει καταχτητικόν πόλεμα. Ντρέπουμε λέει πού εἶμαι γερμανός. Ἦρθα ν' ἀγωνιστῶ μαζί σας γιὰ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν πρόδοσ.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Κάποια δική μας φυλλάδα θά διάβασε. Σίγουρα.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Αὐτὰ εἶπε κι ὁ Νικόδημος.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Ἐχουμε τετράγωνο μυαλό. Ὁ Νικόδημος πὰ νὰ πεῖ τό'χει ὀλομόναχος

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ἡ Ἀντιγόνη δμως ἔχει μυαλό θηλυκό. Τὸ γυναῖκο μυαλό εἶναι ὄλο πονηριά. Αὐτὴ πῆγε καὶ στὸ γυμνάσιο. Ἄν τὸν σκοτώσουμε, λέει, χάνουμε τίς σφαῖρες. Νὰ τὸν στείλουμε νὰ πολεμήσει, μπορεῖ νὰ μᾶς σκοτώσει γερμανούς. Ἄν σκοτωθεῖ, γλυτώνουμε τίς σφαῖρες. Παστρικὲς κουβέντες. Εἶπε δμως καὶ κάτι ἄλλο πού δὲν τὸ πολυκατάλαβα. Εἶπε πῶς τὰ μάτια τοῦ Ἀντρόνικου εἶναι, λέει, καθαρά.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Χμ. Καὶ τί γίνεται τότενες κείνο πού φωνάζαμε καὶ λέγαμε: Τσεκούρι καὶ φωτιά στοὺς Γερμανούς; Βρίσκουμε ἕναν τώρανε καὶ τὸν κάνουμε δικό μας;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Τὸ δέχτηκε κι ὁ ταγματάρχης. Ὁρες τό'χαν δάλει κάτω καὶ τὸ συζητάγανε. Μπορεῖ νὰ ναι καλός. Ποῦ τό'δρες τοῦτο τ' αὐτόματο;

Ο ΣΚΟΠΟΣ: Τοὺς τὸ πῆρα σὲ μάχη. Τ' αὐτόματο δμως δὲν ἔχει κεφάλι.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ναιίσκε. Γι' αὐτό μεθαύριο τὰ μάτια μας τέσσερα. Τὰ δυὸ στοὺς γερμανούς πού θά'χουμε μπροστά μας καὶ τ' ἄλλα στὸν Ἀντρόνικο πού θά'ναι δίπλα μας.

Ο ΣΚΟΠΟΣ: (Χασμουριέται). Μιὰς καὶ τὸ λέει ὁ ταγματάρχης. Ἐμένα μου φτάνει καὶ μου περισσεύει. Πάω γιὰ ὕπνο. Καλημέρα.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Καλὴ τύχη.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

(Τοῖχος σπιτιοῦ. Τραπέζι. Ἀναμμένο λυχνάρι. Καρέκλα. Ἕνα κλινάρι μ' ἓνα ἄρρωστο παιδί. Ἡ μάνα του τὸ νανουρίζει):

Η δὲ... νά... ἔ... κά-νε πό-πό μου... νά-νε... τὴ-νε...
 ὄ-λου τὴ-ρεῖ ἢ το-ρου-γὴ σὲ μ' ἀπό-ρος τὰ-ἀ-λό... νά-νε... τὴ-νε... ἔ... πό-πιο-ρου-πο-φία... τὴ-νε... ἔ...

(Μπαίνει ἀπότομα ὁ Στρατῆς. Τὸ δεξιὸ χέρι εἶναι κομμένο).

ΣΤΡΑΤΗΣ: Ζεῖ ἀκόμα;

ΜΑΝΑ: Σσσ! Σὰ νὰ τὸ παίρνει ὁ ὕπνος. Ἡ νὰ ναι δύθισμα; (παύση). Ἔφερες τίποτα;

ΣΤΡΑΤΗΣ: Μισὸ καρβέλι. Κριθάρι.

ΜΑΝΑ: Ὁ γιατρός μου εἶπε – λίγο γάλα.

ΣΤΡΑΤΗΣ: Νὰ ψοφήσει. Τὸ μούλικο.

ΜΑΝΑ: Στρατῆ! Εἶναι δικό σου. Τ' ὀρκίζουμε. Δικό σου.

ΣΤΡΑΤΗΣ: Λίγο μὲ κόφτει. Τὰ σωστά παιδιά πρέπει νὰ ἔχουν σωστό πατέρα. Ὅχι σακάτηδες. Σπέρνεις κάτι κ' ὕστερις τ' ἀφήνεις νὰ τὸ δέρνουν ὄλοι οἱ ἀνεμοὶ. Λίγο μὲ κόφτει.

ΜΑΝΑ: Τὸ δέρνουν οἱ θέρμες. Τὰ χεῖλια του οκάσανε. Εἶναι κατακόκκινα. Μίλα πὺ σιγά. Θὰ τὸ ξυπνήσεις. (Παύση). Ποῦ εἶναι τὸ ψωμί;

ΣΤΡΑΤΗΣ: (Ἀνόρεχτα). Ἐδῶ τό'χω. (Τὸ βγάξει μὲ τ' ἀριστερὸ του χέρι μὲς απ' τ' ἀμπέχωνο καὶ τ' ἀκουμπάει στὸ τραπέζι. Ὑστερα βγάξει τὸ σουγιά καὶ τὸν ἀνοίγει. Ἡ μάνα πλησιάζει, ἀπλώνει τὸ χέρι της). Κάτω τὰ κουλά σου. (Καρφώνει τὸ σουγιά στὸ μισοκάρβело. Αὐτὴ μόλις προφταίνει νὰ τραβήξει τὸ χέρι της).

ΜΑΝΑ: Στρατῆ!

ΣΤΡΑΤΗΣ: Ἐγώ θὰ τὸ μοιράσω.

ΜΑΝΑ: Ἐσὺ, Στρατῆ. (Ὁ Στρατῆς τὸ κόβει. Τὸ πὺ πολὺ τὸ κρατάει γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἡ μάνα παίρνει τ' ἄλλο). Γιατί δαιμονίζεσαι; Δὲν μπορῶ νὰ κατεβάσω μπουκιά. Τὸ θέλω γι' αὐτὸ ἐδῶ –

πού δέ σου'φταιξε τίποτα. Ἄμα τό θρέξω ἴσως τοῦ κάνει καλό. (Παύση). Νά'χαμε λίγη ζάχαρη!

ΣΤΡΑΤΗΣ: Ὅλο κοιμπρέσες τοῦ δάζεις. Θά στερέψεις τό πηγάδι. (Ἡ μάνα ἀπιδώνει τό κομμάτι της στό κρεβάτι τοῦ μαροῦ καί θγαίνει ἔξω. Σιωπή. Χτύπημα στήν πόρτα. Σιωπή. Ξανά). Ποιός εἶναι πάλι, νυχτιάτικο!

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ: Ἡ «Ἐλεύθερη Φωνή». (Κρατάει ἐφημερίδες).

ΣΤΡΑΤΗΣ: Ἄστ - ἄσπινε στό τραπέζι.

Ο ΝΕΟΣ: (Λίγο ζεματισμένος). Καληνύχτα. (Ὁ Στρατής μα σουλάει. Ὑστερα σηκώνεται, παίρνει τήν ἐφημερίδα -πολύ μικρό σχῆμα- καί τή φέρνει κοντά στό λυχνάρι. Διαβάζει. Τήν τσαλακώνει καί τήν πετάει χάμω. Κάνει δύο θήματα. Βλέπει τό ψωμί στό κλινάρι τοῦ παιδιοῦ - τό παίρνει κι ἀρχίζει νά τό τρώει. Μπαίνει ἡ μάνα μ' ἓνα πιάτο κ' ἓνα μικρό λαγήνι. Βλέπει πώς λείπει τό ψωμί της).

ΜΑΝΑ: Στρατή - γιατί;

ΣΤΡΑΤΗΣ: (Ἀρπάζει ἀπό χάμω τήν ἐφημερίδα καί τή χώνει στά μάτια της). Διάβασε.

ΜΑΝΑ: Στρατή, τό ξέρεις πώς δέν βλέπω μέ τόσο λίγο φῶς. Τά μάτια μου θαμπώνουνε. Τά ψηφιά ἀρχίζουνε καί περπατάνε. Ἴσως νά'ναι ἄπ' τά πολλά μπαλώματα, ἴσως νά γεράσανε κιόλας τά μάτια μου. Τά ψηφιά περπατάνε σά μυρμηγκία.

ΣΤΡΑΤΗΣ: Θά'δυνα καί τό ἄλλο μου χέρι, νά περπατάγανε μονάχα τά ψηφιά. Ἐμένα τά μυρμηγκία περπατάνε ἄπ' τίς πατούσες ὡς τό σβέρο. Ἄκου: «Ὁ Ἀνδρόνικος-ἐπικεφαλῆς» - καί τά ρέστα. «Πέρασε ἄπ' τά πυρά ὀμαδόν τοῦ ἐχθροῦ» - καί τά λουπά. «Ἡ παρασημοφορία του ἐκφράζει τήν ἀγάπη τοῦ λαοῦ μας...»

ΜΑΝΑ: Καί τό ψωμί;

ΣΤΡΑΤΗΣ: Ὅταν εἴμασταν στούς Λάκους - πρόσεχα αὐτόν. Ἐπρεπε νά'χω τά μάτια μου τέσσερα. Ὅταν οἱ σφαίρες σφυρίζουνε γύρω σου, πρέπει νά προσέχεις τίς σφαίρες. Τίποτις ἄλλο νά μήν ἔχεις κατά νοῦ. Ἐγώ πρόσεχα τόν Ἀνδρόνικο. Ἄτός μου καί μονάχος μου, ἄφησα τή ριπή νά μοῦ πάρει τό χέρι. Ὁ Ἀνδρόνικος θά κρεμάσει τό χέρι μου στό στήθος του. Ἐγώ σακάτης. Ὁ Ἀνδρόνικος ἔγινε κιόλας λοχαγός. Ἐγώ σακάτης. Καί νά σκεφτεῖς πώς μποροῦσα νά τόν καθαρίσω ἐκεῖ ἐπί τόπου τότε πού σήκωσε τά χέρια, καταλαβαίνεις; Εἶχε δύο χέρια τότε καί τά'χει καί τώρα, ἀκέρια, δλάκερα, ἀτόφια κ' ἐγώ...

ΜΑΝΑ: Ναι Στρατή. Μά τό ψωμί - γιατί τό τρώς τό ψωμί;

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

(Δύο προβολεῖς πέφτουν στίς ἄκρες τῆς σκηνῆς. Στή μιά ὁ καπετάν Νικόδημος πού μιλάει στό τηλέφωνο. Στήν ἄλλη ὁ ταγματάρχης ἐπίσης στό τηλέφωνο).

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ὅχι, ἡ παρουσία μου ἐδῶ εἶναι ἀπαραίτητη. Ὑποπετεύουμε τόν Ἀνδρόνικο.

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Ὁ Ἀνδρόνικος πολέμησε καλά. Σὺ ὁ ἴδιος τοῦ'δωσες τό παράσημο.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Μέ διατάξανε καί τό'δωσα. Δέν τοῦ'χω ἐμπιστοσύνη.

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Κ' εἶναι λόγος αὐτός ν' ἀρνίεσαι νά πᾶς στήν ἀποστολή πού σέ στέλνουμε;

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Δέν ἀρνίεμαι. Ζητῶ ν' ἀναβληθεῖ. Θέλω νά ξεκαθαρίσω αὐτή τήν ὑπόθεση μέ τόν Ἀνδρόνικο. Δέ θά μ' ἐνοιαζε ἂν εἶταν μιά ἀτομική περίπτωση. Παρατηρῶ ὅμως πώς ἔχει κακή ἐπίδραση καί στούς ἄλλους μαχητές. Τί προτιμᾶς; Νά μᾶς χαλάσει τό λόχο ἢ νά πᾶω νά τινάξω τήν ἀποθήκη στό Μεγάλο Χωριό; Τήν ἀποθήκη τήν τινάζει ὁποῖος νά'ναι. Τόν Ἀνδρόνικο ὅμως μόνον ἐγώ τόν ἔχω παρακολουθήσει ἀπό κοντά, μόνον ἐγώ τόν ξέρω, ἄρα μόνον ἐγώ μπορῶ νά σώσω τό λόχο.

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Ὡστε λουπόν ζητᾶς νά πάει ἄλλος κι ὄχι ἀναβολή.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Μῶνισα γι' ἀναβολή γιά νά μήν σοῦ περάσει ἡ ἰδέα πώς φοβάμαι.

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Βλακείες. Σέ ξέρω. Ἐχεις πάει σέ ἄλλες ἀποστολές πιό επικίνδυνες. (Παύση). Λουπόν ἔς εἶναι. Γειά. Θά στεῖλω ἄλλον.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ἄν μποροῦσε ν' ἀναβληθεῖ θά σέ παρακαλοῦσα νά'στελνες ἐμένα.

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Ὅχι. Θά στεῖλω ἄλλον.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ὅπως διατάξεις.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

(Νύχτα. Ύπαιθρο. Μπαίνει η 'Αντιγόνη απ' τὰ δεξιά. Φοράει πολύ λεπτή μάσκα με τὰ χαρακτηριστικά της. Κοιτάει γύρω της. 'Απ' τ' ἀριστερά μπαίνει ο Νικόδημος).

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Έπρεπε νά κοιμάσαι. Τήν αὐγή ξεκινᾶμε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Δέ θ' ἀργήσω.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Καληνύχτα. (Πέρα μακριά, μιά πράσινη φωτοβολίδα. Ύστερα μιά κίτρινη). Κοίτα. Συνθηματικές. (Πάλι κίτρινη). 'Ο Ἀνδρόνικος δέν εἶναι αὐτός κει κάτω; (Δείχνει διαγώνια, στό βάθος τῆς σκηνῆς).

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Δέν πρόφτασα νά δῶ.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Εἶμαι σίγουρος. Τί γυρεύει ἐδῶ τέτοιαν ὥρα;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Τί γυρεύουμε ἐμεῖς;

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ἄλλο ἐμεῖς. Αὐτός εἶναι Γερμανός. Μπορεῖ νά περιμένει κάνα σύνθημα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Νά τό κάνει τί;

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Δέν ξέρω. Πάντως ἕνα εἶναι σίγουρο. Περιμένει ἔστανε. Ἔτσι;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ἔτσι.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Μήν τό ἀρνηθεῖς αὐτό ὅταν ἐρθεῖ ἡ ὥρα νά δώσεις γραφή τήν ἀπολογία σου. Πρὸς τό παρόν μου χρειάζεται μιά πληροφορία. Σοῦ χρειάζεται καί σένα. Τόν ἀγαπᾶς;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ναί.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ξέρεις τί ἄνθρωπος εἶναι;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ. Ξέρω. Μ' ἀγαπάει.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ἀμφιβάλλω. Ἡ πληροφορία πού μου χρειάζεταιται – αὐτή εἶναι ἴσα ἴσα. Θέλω νά ξέρω ἂν μπορεῖ ν' ἀγαπήσει. (Παύση). Εἶναι κάτι –στό πρόσωπο, στό χέρια του– κάτι πού δέ μ' ἀρέσει. Σά νά φοράει μάσκα. Ἄν θέλεις – μπορεῖς νά δεῖς τί κρύβεται ἀπό κάτω. Πήγαινε καί μίλησέ του. Προσπάθησε νά σοῦ ἀνοίξει τήν καρδιά του. Ὅπως νομίζεις. Πέστον καί ψέματα ἀκόμα. Ὑποκρίσου.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Μά-

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Τόν ρώτησες ποτέ γιατί πολεμάει;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ναί. Γι' αὐτό πού πολεμᾶμε καί μεῖς.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ὅχι αὐτό. Τόν ρώτησες ποτέ ἂν πολεμάει γιά τους ἄλλους;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Καί γιά ποιόν θά πολεμοῦσε;

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Γιά τόν ἑαυτό του. Τόν ρώτησες ἂν σ' ἀγαπάει – γιά σένα;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ὅχι.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Πήγαινε λοιπόν νά τόν ρωτήσεις. (Πάει καί κρύβεται πίσω ἀπό'να δέντρο. Ἡ Ἀντιγόνη προχωράει, κάνει νά γυρίσει πίσω, ξαναπροχωράει. Φωνάζει σιγά).

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ἀνδρόνικε! Ἀνδρόνικε!

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: (Φοράει κι αὐτός μάσκα). Ἐλεγα πιά πῶς δέ θά'ρθεις. Συμβαίνει τίποτα;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ἄ, ὄχι, τίποτα. (Μέ ψεύτικη εὐθυμία). Καθόμαστε ἐδῶ; Εἶναι δημοφ. (Κάθονται κοντά στό δέντρο πού κρύπτηκε ὁ Νικόδημος. Παύση). Ἡ τελευταία μας νύχτα.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Δηλαδή; Ἀπ' αὐριο δέ θά μ' ἀγαπᾶς;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Αὐριο μπορεῖ νά σκοτωθοῦμε.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Κάθε ὥρα μπορεῖ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ποτέ δέν εἶταν σάν αὐριο. (Παύση). Τί σιέφετσοι;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ἀνοησίες. Μοῦ πέρασε ἀπ' τό νοῦ-

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ναί;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Εἶπα: Ἄν εἶταν νά σκοτωθεῖ ἕνας ἀπ' τούς δύο μας στή μάχη αὐριο ποιός θά'θελα νά ζήσει;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Λοιπόν;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: (Κάνοντας νά τήν φιλήσει). Μά ἐσύ φυσικά.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: (Ἀπομακρύνοντας τον ελαφρά). Κοίτα. Ἐνα πεφτάστρο. Ἐμεῖς ἐδῶ, λέμε πῶς ἂν προφτάσεις καί πεις μίαν εὐχή, γίνεται. Τό'χετε καί σεις στή Λειψία;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Τό'χαμε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ναί. Σήμερα δέ μᾶς μένει καιρός γιά παραμύθια.

Ἄς ποῦμε ὅμως πῶς μᾶς μένει. Τούτη ἡ μισή μας νύχτα. Τί θά εὐχόσουνα;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Τό ξέρεις. Γιατί κάνεις πῶς δέν τό ξέρεις;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Θά'θελες νά μιλάγαμε;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Καί τί κάνουμε λοιπόν τόσην ὥρα;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Νά μιλάγαμε σάν ἄνθρωποι πού εἶναι νά σκοτωθοῦνε μόλις φέξει. Ἀνδρόνικε, θέλεις νά γδυθοῦμε;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Τό'λεγα ἐγώ πῶς τό ξέρεις.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Νά βγάλουμε καί τίς μάσκες μας.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Τί ἰδέα. Δέν ἔχω μάσκα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Έχεις. Σά νά τίς αλλάξεις μάλιστα κάθε τόσο.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Καί θέβαια αλλάζω. Μέ δέχτηκαν άπλό μαχητή κ' έφτασα νά γίνω λοχαγός. Άλλάζω. Γίνουμαι όλο καί πιό χρήσιμος στόν άγώνα, όλο καί πιό-

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Όχι λόγια. Βγάλε τή μάσκα σου, Άνδρόνικε.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Μά δέν έχω μάσκα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Έγώ έχω. Νά, πρώτη. (Βγάζει τή μάσκα της).

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Τά μάτια σου σκοτεινίασαν. Σά νά φοβάσαι.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Πολύ. Κάθε φορά πού ξαναρχίζει τό ντουφέκι. Φοδάμαι μήν καί τό πρόσωπό μου. Φοδάμαι καί σένα. Δέ σέ ξέρω. Άφησέ με νά σέ γνωρίσω, Άνδρόνικε. (Τού βγάζει τή μάσκα). Δέ μ' αγαπάς. Έτσι δέν είναι;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Δέν ξέρω. Σέ θέλω. Γιά τίποτα δέν είμαι σίγουρος. (Παύση). Γυρεύω ένα καινούριο σπίτι.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ό πόλεμος τάχει γκρεμίσει όλα. Μόνο στήν Έλβετία ίσως - (Ζωηρά). Θά'θελες νά φύγουμε μαζί; Έδώ θά σκοτωθούμε. Άργά ή γρήγορα κάποια σφαίρα θά βρεθεί καί γιά μās.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Δέν ξέρω. Ένα σπίτι θέλει καί μιά καλή επίπλωση. Η επίπλωση είναι ό κόσμος όπως θέλουμε νά τόν φτιάξουμε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Γιά σένα όλ' αυτά;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Γιά ποιόν άλλον;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Καί οι άλλοι;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ποιοί άλλοι;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Αίτοί πού πολεμάς μαζί τους δίπλα-δίπλα. Έγώ. Οί στρατιώτες σου. Κάθε μέρα παίζεις τό κεφάλι σου μαζί μέ τούς άλλους.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Οί άλλοι τυχαίνει νά θέλουν αυτό πού θέλω κ' έγώ. Είμαι μ' αυτούς επειδή τό θέλουν. Μά τή ζωή μου τή ρισκάρω γιά μένα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Λοιπόν, ούτε καί μένα μ' αγαπάς.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Άγαπάω τό φιλί σου. (Κάνει νά τήν άγκαλιάσει).

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Είναι άργά. Τό χάραμα έχουμε μάχη. Δέ μās μένει καιρός. Ποτέ δέν είχαμε καιρό. Βδομάδες όλόκληρες περπατάμε, κοιμόμαστε μέ τίς αρβύλες, μιλάμε ανάμεσα σέ δυό ριπές πολυζόλου. Θέ μου άς είχαμε λίγο καιρό. Θά πέταγα τό δίωχο στό τοτάμι, θά πέταγα τά ρούχα πίσω άπ' τίς καλαμιές καί θά'περτα πτό νερό. Νά'μουννα μονάχη μέσ στό ποτάμι - μονάχη μέσ στόν ήλιο

- μονάχη μου - μονάχη μου! (Σηκώνεται καί φεύγει τρέχοντας).

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

(Γωνιά δυό τοίχων. Ένα παράθυρο, μιά πόρτα. Φώς φεγγαριού άπ' τό παράθυρο. Ένα κλινάρι. Ό Νικόδημος κοιμάται. Ένα τραπέζι μ' ένα κερί. Τό ρολόι τής εκκλησιās χτυπάει τρεις φορές. Ό Νικόδημος ξυπνάει. Γυρίζει άπ' τ' άλλο πλευρό. Σηκώνεται. Άνάβει μ' ένα σπίρτο τό κερί. Φυσάει τό δαχτυλό του. Όλη ή σκηνή, κάτι ανάμεσα σέ πραγματικότητα καί επιάλτη).

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Τί νά'ναι αυτό πού λέμε πόνο; Η φλόγα μου'καψε τό δαχτυλό. Η φλόγα καίει τό κερί. Όμως, έγώ πονάω. Έγκέφαλος. (Παύση). Τάχα, αυτό πού λέμε μυαλό, είναι κείνο πού θέλω ή κείνο πού πρέπει; Πώς είναι δυνατό νά μήν κάνει άλλη δουλειά παρά νά μου στολίζει κείνο πού θέλω - νά μου τό δείχνει λογικό, σύμφωνο μέ τήν άλήθεια τού καιρού μου - σύμφωνο μέ τό συμφέρο τού λαού; Πότε θά μάθουμε επιτέλους τί νόημα έχουν όλα αυτά; Τί νόημα έχει νά πασχίζεις θγάζοντας μιά μιά τίς φλουδες τού κρεμμυδιού; Όσες φορές προχώρησα ως τό τέλος, δέ βρήκα τίποτα. Μόνο σάν τύχει καί διαστείς καί μπηχτούν τά νύχια σου στή σάρκα του - μπορεί νά σαρκύσεις. (Παύση). Όποτε; Μείνε καλύτερα στίς επιφάνειες. Στίς διαπιστώσεις. Σέ δυό ώρες θά φέξει. Νά, επιτέλους, κάτι σίγουρο. Ός τά τώρα ό ήλιος δέ μās γέλασε ποτέ. Σέ δυό ώρες ό Άνδρόνικος θά'χει πεθάνει. Ός τά τώρα τά πτώματα εΐταν πάντοτε σίγουρα. (Παύση). Σέ δυό ώρες θά πώ τό πύρ. Παλμικές δονήσεις στίς χορδές τού λαρυγγιού μου. Ό ήχος σ' αυτάια τών μαχητών μας. Τό νευρικό τους κέντρο. Άνακλαστικό γνωστό άπ' τά πρίν. Θά λυγίσουν οι δείχτες τών δεξιών χειρών. Μιά δύναμη πατάει τή σκανδάλη. Άπό κεί καί πέρα ζήτημα ευθυβολίας ντουφεκιού - ζήτημα τροχιάς τής σφαίρας - ζήτημα διατρητικής ικανότητας. Χωρίς κανένα γιατί, φτάνεις στό πτώμα τού Άνδρόνικου. Πεντακάθαρο. Σάν καθρέφτης. (Παίρνει έναν καθρέφτη καί κοιτάζεται). Είμαι μέρες άξούριστος. Μές άπ' τά ρουθούνια μου ξεπετάγονται μαύρες τρίχες. Κάτω άπ' τά μάτια μου άρχίζει τό πρώτο γεροντόπαχο. Γιατί δέν μέ κοιτάς κατάματα; Μένει ακόμα τίποτα; Καί τί μέ νοιάζει έμένα πώς θά νιώθει ό Άνδρόνικος; Μήπως μπορώ νά γίνω δυό κομμάτια; Κανείς δέν

ἔγινε ὡς τὰ τώρα δύο κομμάτια. Κι ἂν ἀκόμα βουτηξῆς τὸ χέρι σου μέσα σὲ μιά κοιλιά πού τὴν ἀνοίξε τὸ θραῦσμα τῆς οὐδίας, δὲ θά πονέσεις. Ἡ σάρκα μας εἶναι κακὸς ἀγωγὸς τοῦ ξένου πόνου. Λοιπὸν; Τί σκοτιζοσε; (Παύση). Κι ἂν ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι παρὰ μιά δικαιολογία; Ἄν λέω πὼς δὲ μπορῶ νὰ γίνω δύο κομμάτια μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ δὲν τὸ θέλω – ἐπειδὴ δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω – ἐπειδὴ πασχίζω ν' ἀμυνθῶ; (Βγάζει τὸ πιστόλι του). Γιατί λόγου χάρη νὰ μὴν ἐκτελέσω τὸ χέρι μου; Ναί. Πὲς πὼς τὸ χέρι σου εἶναι ὁ Ἀνδρόνικος. Ἔτσι – δάλτο δρθιο – νὰ περιμένει τὸ πῦρ. Πάσχισε τώρα νὰ σκεφτεῖς. Πάσχισε νὰ νιώσεις. Δὲν ξεχωρίζεις τίποτα; Τὸ τρεμούλιασμα στὴ ράχη; Μήπως σηκώθηκε βοριάς; Εἶναι καλοκαίρι. Κι αὐτὸς ὁ κόμπος π' ἀνεβαίνει στὸ λαιμό σου; Εἶναι πού διστάζεις νὰ τραθῆξεις; Εἶναι πού φοβάται τὸ χέρι σου; Πάσχισε λοιπὸν. Πάσχισε. Νιώσε. (Πυροβολοῦν. Μπαίνει τρέχοντας ὁ Κλέαρχος, ἔτοιμος νὰ τραθῆξει τὸ πιστόλι του ἀπ' τὴ θήκη).

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: (Ρίχνοντας μιά ματιά γύρω του). Καπετάνιο, σὰ νὰ πεσε σφαίρα. Ματώθηκες!

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: (Δένοντας τὸ χέρι του μ' ἓνα μαντήλι). Τὸ καθάριζα καὶ πῆρε φωτιά. Μὲ γρατζούνισε στὸ μεγάλο δάχτυλο. Δὲν εἶναι τίποτα. Ξεκουμπίδια, εἶπα.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ὅπως ὀρίζεις, καπετάνιο. (Βγαίνει).

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Λοιπὸν; Ἄλλο ἓνα κούφιο κρεμμύδι. Κι οὔτε πού δάκρυσα. (Παύση. Τὸ ρολὶ χτυπάει τέσσερις φορές. Μπαίνει ὁ Κλέαρχος).

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Καπετάνιο, μὲ τὸ συμπάθειο δηλαδὴ.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Τί τρέχει πάλι;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ἐδῶ πού τὰ λέμε, δὲν κατάλαβα καλά. Ἄπ' ὅτι ξέρω, τίς διαθήκες τίς κάνουν ὅσοι ἔχουν ν' ἀφήσουν κάτι τις.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Διαθήκες;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ναῖσιε. Ἔτσι μοῦ μῆνυσαν. Ὁ Ἀνδρόνικος λέει, θέλει νὰ σέ δεῖ. Νὰ σοῦ πεῖ τὴ διαθήκη του. Ἄν ρωτᾷς τὴν κουτὴ μου γνώμη – λέω πὼς θά'ναι κάποια πονηριά. Μά πάλι – πού ξέρεις καμιά βολά. Εἶπα τὸ λοιπὸν νὰ σοῦ τὸ πῶ, νὰ κανονίσεις ὅπως νομίζεις.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Πὲς τους νὰ τὸν φέρουν. Δεμένον.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ἐγινε καπετάνιο. (Βγαίνει).

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Τὸ χέρι μου πονάει. Σὰ νὰ μὴ νιώθω καλά. Καὶ σὲ μιά ὥρα θά πρέπει νὰ'μαι σιητός, νὰ'ναι δυνατὴ κι ἀτράνταχη ἡ φωνή μου – ν' ἀκουστεῖ τὸ πῦρ σὰ μιά σφυριά. (Παύση. Μπαίνει

ὁ Ἀνδρόνικος μὲ τὰ χέρια δεμένα πιστάγκωνα. Τὸν συνοδεύουν δύο φρουροὶ πού βγαίνουν μ' ἓνα νόημα τοῦ Νικόδημου). Ἀκούω.

Ἡ μήπως θέλεις χαρτί;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ὅχι. Δὲν εἶναι διαθήκη.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Μὲ γέλασες.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ὅπως τὸ πάρεις. Ἦρθα νὰ σοῦ κάνω μιά ἐρώτηση. Εἶναι τὸ μόνο πού ἔχω νὰ σοῦ ἀφήσω. (Παύση). Μά – πρὶν ἀπ' αὐτό, θά'θελα νὰ ξαναγινότανε ἡ δίκη μου.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ποτέ.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ναί. Τὸ ξέρω. Ἡ ἀπόφαση εἶναι ἀπὸ κείνες πού δὲν παίρνονται πίσω. Τὸ'χω δεχτεῖ. Σοῦ μιλάει ἓνας νεκρός. Ὅμως, κάτι μένει ἀκόμα. Κάτι θέλω ἀκόμα νὰ ξεδιαλῶνω. Ἴσως νὰ θέλεις καὶ σύ – κάτι νὰ ξεδιαλύνεις –

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Τίποτα. Εἶμαι σίγουρος γιὰ ὅλα.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Θέλω νὰ ξαναγίνει ἡ δίκη μου, τώρα πού μπορῶ καὶ μιλάω γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου ὅπως θά μιλοῦσα γιὰ ἓναν τρίτο. Διάβασε τὸ κατηγορητήριο.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ἐγκατέλειψες τὸ μέτωπο μπροστὰ στὸν ἐχθρό. Εἶσαι ἔνοχος ἐσχάτης προδοσίας.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ὅλοι οἱ λόχοι ὑποχώρησαν.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Πῆραν διαταγὴ ἀπὸ μένα.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Μοῦ'χες στείλει τὴν ἴδια διαταγὴ.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Πὼς τὸ ξέρεις; Ὁ ἀγγελιοφόρος σκοτώθηκε στὸ δρόμο.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ἀκριβῶς. Ὑπάκουσα στὴ διαταγὴ σου.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Δὲν τὴν πῆρες ποτέ. Ὡστε, οὐσιαστικά, παράκουσες ἓναν ἀγραφο νόμο. Οἱ μαχητὲς μας πολεμᾶνε ὡς τὴ στερνὴ ἀνάσα.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Χωρὶς λόγο; Δὲν ἐγκατέλειψα τὴ θέση μου. Ὑποχώρησα κανονικά. (Παύση). Ἐλα στὴν οὐσία, Νικόδημε. Δὲν μπορεῖ νὰ ζήτησες τὸ θάνατό μου ἐπειδὴ ὁ ἀγγελιοφόρος σκοτώθηκε στὸ δρόμο.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Πὲς πὼς δὲν τὸν εἶχα στείλει. Πὲς πὼς ἡ διαταγὴ γιὰ σένα εἰδικά, εἶταν νὰ πολεμήσεις ἐκεῖ, ὡς τὸν τελευταῖο σου ἄντρα.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ἐλα στὴν οὐσία. Γιατί ζήτησες νὰ πεθάνω;

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Δὲν εἶμωνα μόνο ἐγώ. Εἶταν κι ἄλλοι τρεῖς ἀνταρτοδίκες.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Αὐτοὶ σέ πιστεύουν. Ἐλα στήν οὐσία.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Εἶσαι άτομιστής.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Καὶ ποιὸς δέν εἶναι;

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Πολλοί. Ἡ τουλάχιστο δέν τό λένε. Δέν τό λένε γιατί πιστεύουν πῶς δέν εἶναι. Ἐσὺ τό εἶπες: «Θέλω ἓνα σπιτί. Μιά ἐπίπλωση. Ρισκάρω τό κεφάλι μου γιά μένα».

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Μᾶς ἀκουσες.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ναί. (Παύση). Σκέφτεσαι τήν Ἀντιγόνη; Εἶπε πολύ χειρότερα ἀπό σένα, αὐτό δέ σκέφτεσαι;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: ἴσως.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Τήν ἔβαλα ἐγώ νά σοῦ τά πει.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ὁ μόνος τρόπος νά κάνεις τόν ἄλλον νά βγάλει τή μάσκα του εἶναι νά ὑποκριθεῖς πῶς βγάζεις τή δική σου. (Παύση). Ἄς εἶναι. Τί σέ πειράζει πού ρισκάρω τό κεφάλι μου γιά μένα; Πολέμησα καλά, πήρα καί παράσημο κι ἀστέρια.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Κεῖνος πού βλέπει τόν ἀγώνα μας σάν ἐπιπλο, πού τόν θέλει γιά τό χουζούρι του – μπορεί νά παραπετάξει τόν ἀγώνα σάν ἐπιπλο. Μπορεῖ νά παραπετάξει τόν ἀγώνα όταν δει πῶς οἱ σούστες του δέν εἶναι τόσο μαλακῆς ὅσο τίς θέλει. Ἐνας τέτοιος κνηγός ἐπιπλων δέν ἔχει τίποτα πού νά τόν δένει μέ τό λαό. Ἄν δέν τόν πρόδωσε ἀκόμα – μπορεί νά τόν προδώσει ἀπό στιγμή σέ στιγμή. Ἄν δέ θέλουμε νά παιζουμε μέ τίς λέξεις εἶναι κιόλας ἓνας προδότης.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ἐστω. Καταδίκασέ με σάν άτομιστή. Μή μέ λές προδότη.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Γιατί σκοτίζεσαι; Λέγοντάς σε προδότη, ἀποφεύγω τίς ἐξηγήσεις σέ κείνους πού ξεχωρίζουν μόνο τό ἄσπρο καί τό μαῦρο. Γιατί νά τά ψλοκοσκινίζουμε; Θά μπορούσες νά μοῦ δώσεις τό λόγο σου πῶς θά μείνεις γιά πάντα πιστός στόν ἀγώνα; Μπορεῖς νά ἴσαι σίγουρος γιά τοῦτο μόνο; Πῶς δέ θά πάψει ποτέ ὁ ἀγώνας νά ναι γιά σένα τό ἐπιπλο πού γυρεῖς;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ὅχι. Δέν εἶμαι γιά τίποτα σίγουρος. (Παύση). Φαίνεται πῶς ἔχεις δίκιο. Χρειάζεται ἀπόλυτη σιγουριά γιά νά ξέρεις πού πατάς. Τό μόνο σίγουρο εἶναι ἡ πίστη. Καί τό πτώμα. (Παύση). Ἀλήθεια. Γιατί σκοπεύεις νά μ' ἀφήσεις ἄταφο; Γιατί νά τιμωρηθεῖ μέ θάνατο ὁποιος τολμήσει νά μέ θάψει;

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Θέλω νά δοκιμάσω τήν πίστη τῶν ἀνθρώπων μας. (Παύση). Θέλω νά μαι σίγουρος πῶς τό πιστεψαν ὅτι εἶσαι προδότης. Ὅτι δέν ἔχουν τύψεις, δηλαδή ἀμφιβολίες.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Σωστά. Καί σὺ ἀκόμα, διστάζεις. Δέ θά ἔρθεις στήν ἐκτέλεση.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ποιὸς – ποιὸς σοῦ τό πε αὐτό;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: (Δείχνοντας μέ τό δεξί του χέρι σά νά μὴν εἶταν ποτέ του δεμένος). Αὐτοτραυματίστηκες.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ἐξω κάθαρμα. Προδότη. Κλέαρχε! Κλέαρχε!

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: (Μπαίνει ὀρμητικά). Διαταγές καπετάνιο. (Στέκεται προσοχή. Ὁ Ἀνδρόνικος προχωρεῖ πρὸς τήν πόρτα. Στέκεται δίπλα στόν Κλέαρχο).

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Πέτα τον ἔξω. Μέ τίς κλωτσιές. Μέ τή λόγχη. Μ' ὅ,τι ἔχεις. (Ὁ Κλέαρχος ἐξακολουθεῖ νά στέκει προσοχή). Λοιπόν; Γιατί δέ φεύγει;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: (Πάντα προσοχή). Κλωτσάω καπετάνιο. Κλωτσάω σάν ξεκαπίστρωτο μουλάρι, μά τὸς θεοῦς καί τ' ἀστέρια, κλωτσάω. Ἰδρωκοπάω κλωτσώντας. Εἶναι τος ὁμως πολύ κρύος, παγωμένος, καπετάνιο. Βάζω στοίχημα πῶς οἱ ἀρβύλες μου πονᾶνε πιό πολύ ἀπ' τά ψαχνά του.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Τί ἄλλο θέλει καί δέ φεύγει. Ρώτα τον τί ἄλλο θέλει;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ὁ καπετάνιος ρωτᾶει τί ἄλλο θέλεις καί δέ φεύγει; Ἀπάντα, Γιούδα.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Κάνε νά δῶ τήν Ἀντιγόνη.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Εἶναι ἀγία. Σ' ἓνα τέταρτο θά φέξει. Δέν προφταίνουμε νά τῆς στείλουμε μήνυμα.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Γιά τελευταία χάρη. Σ' ἓνα τέταρτο πεθαίνω.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ἄς ἔρθει. (Παύση. Μπαίνει ἡ Ἀντιγόνη).

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Πές της γιά τήν ἐκτέλεση.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Καθάριζα τό πιστόλι μου, πληγώθηκα. Δέν εἶναι τίποτα σοβαρό, ὁμως, σά νά μὴ νιώθω καλά. Ἀντιγόνη, σοῦ παραχωρῶ τήν τιμὴ νά πεις ἐσὺ τό πῦρ. Σοῦ ἀξίζει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ἐγώ; Τόν Ἀνδρόνικο; (Σά νά βλέπει γιά πρώτη φορά τόν Ἀνδρόνικο): Ἐσένα! Ποτέ. Δέν πιστεύω πῶς εἶναι προδότης. Ὅ,τι ἄλλο, ὄχι προδότης. Ἀρνοῦμαι.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Κοίταξε νά ζήσεις. Πρόσεξε. Πρόσεξε πολύ. Θέλω νά ξέρω πῶς θά ζήσεις. Θέλω νά ξέρω πῶς δέ θά χαθοῦν τά δέντρα πού κοιτάξαμε μαζί, τό ψωμί πού περιμέναμε μαζί, οἱ σφαῖρες πού μετρήσαμε μαζί. Κ' ὕστερα, σκέψου, ἂν δέ θά ἴσαι σὺ, θά ναι κάποιος ἄλλος. Δέ γίνεται ἄλλιως. Τό ξέρεις. (Σχεδόν ἐρωτικά): Πές μου πῶς θά ἔρθεις. Θυμᾶσαι πού μοῦ τό πες; Πρώτη ἐγώ

θά σέ σκοτώσω ἂν μάθω πῶς εἶσαι προδότης.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Μά δέν πιστεύω πῶς εἶσαι.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Θά'ναι πιά εὐκόλο, γιά μένα. Πές μου πῶς θά'ρθεις – νάν' ἢ φωνή σου πού θ' ἀκούσω τελευταία.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Θά'ρθω, Ἀνδρόνικε.

(Ὁ Κλέαρχος τόν παίρνει ἀπ' τό μπράτσο καί θγαίνουν).

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ἀνδρόνικε!

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: (Ξαναμπαίνει). Ναί;

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Τήν ἐρώτηση. Δέ μοῦ εἶπες τήν ἐρώτηση.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Τί σημασία ἔχει. Σέ πέντε λεφτά πεθαίνω.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ἐγώ θά ζήσω.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Ὅταν πιά τό πῆρα ἀπόφαση, ὅταν δέχτηκα πῶς δέ γίνεται νά ξεφύγω, ἀναρωτήθηκα τότε ἂν οἱ λέξεις ἔχουν νόημα. Ἦρθα νά μοῦ ἀπαντήσεις.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: (Σχεδόν μ' ἀγωνία). Λοιπόν;

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ: Καλή ζωή, Νικόδημε.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Καλό βόλι. (Ὁ Ἀνδρόνικος θγαίνει. Ὁ Νικόδημος, κοιτάζοντας τήν Ἀντιγόνη, μόνος του): Νά'μουνά τουλάχιστο ἐρωτευμένος μαζί της, ἴσως ὄλ' αὐτά νά'χαν κάποιο νόημα. Χεροπιαστό. Ἄν ἤθελα τουλάχιστο νά κοιμηθῶ μαζί της. Θά'σφιγγα ἕνα κορμί. (Παύση). Μή σκέφτεσαι. Δέν μπορεῖ λοιπόν οὔτε δυό λεφτά νά μείνει σθηστό αὐτό τό κερί πού ψαχουλεύει ὄλες τίς γωνιές, πού ψάχνει πίσω ἀπ' τά ντουλάπια, κάτω ἀπ' τά κρεβάτια, γιά νά'βρει ἕνα περσινό ξεροκόμματο, ἕνα σκισμένο χαρτί, ἕνα μουχλιασμένο ἀποτοίγαρο, οὔτε δυό λεφτά λοιπόν; (Παύση). Χεροπιαστό; Μήπως τό καλό τῶν ἄλλων δέν εἶναι χεροπιαστό; Μιά ὥρα ὕπνο παραπάνω τό πρωί, τρεῖς μπουκιές παραπάνω ψωμί, ἕνα φίλι τό βράδυ πιά ξέγνιαστο, δέ θά τά δεις ὄλ' αὐτά; Δέ θά'χεις κάτι προσφέρει καί σὺ γιά νά γίνουν ὄλ' αὐτά; Δέ θά'χεις καί σὺ τό μερτικό σου – ἀλλά τότε, τί διαφέρω λοιπόν ἀπ' τόν Ἀνδρόνικο; (Ἀπότομα στήν Ἀντιγόνη): Τί διαφέρω λοιπόν ἀπ' τόν Ἀνδρόνικο;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ὁ Ἀνδρόνικος τυχαίνει νά βρίσκεται μαζί μέ τούς ἄλλους γιατί αὐτό τόν συμφέρει. Ἐσύ πασχίζεις νά πλησιάσεις τούς ἄλλους γιατί αὐτό συμφέρει στούς ἄλλους.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Τί περιμένεις λοιπόν. Τράβα νά ξυπνήσεις τό ἐκτελεστικό ἀπόσπασμα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ὅπως διατάξεις, Ἀνδρόνικε. (Βγαίνει. Παύση. Οἱ πρώτες ἀχτίδες τοῦ ἡλίου φωτίζουν τό δωμάτιο. Ὁ Νικό-

δημος σθίνει τό κερί καί πέφτει στό κλινάρι του).

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

(Ἄδεια σκηνή μ' ἀχνό φωτισμό. Μπαίνει ἡ Ἀντιγόνη ἀπ' τά δεξιά. Ἀπ' τ' ἀριστερά, γυναῖκες).

ΓΥΝΑΙΚΕΣ: Τόν δικό μου τόν σκοτώσαν Γερμανοί. Ἐμεινα μονάχη μ' ἕναν κλειστό σουγιά. Ὁ δικός μου πέθανε σ' ἕνα κελί. Ἐμεινα μονάχη μέ τίς δαχτυλιές του στό τραπέζι. Γυρίζαμε στίς κάμαρες, μ' ἕνα γέλιο ἀντρικό κάπου καταχωνιασμένο, σάν τά παλιά νομίσματα πού δέν τά παίρνει πιά ὁ μπακάλης. Εὐκόλα γνωρίζεσαι μέ μιὰ γυναῖκα πού πασχίζει ν' ἀνοίξει τό σουγιά – μέ μιὰ γυναῖκα, πού δέ σκομπρίζει τό τραπέζι νά μή χαθοῦν οἱ δαχτυλιές του. – Καί λίγο-λίγο, ἀκουμπήσαμε τό χέρι στόν ὦμο πού ἀκουμπούσε στό δικό μας χέρι. Καί λίγο-λίγο, ξεχαστήκαν τ' ἀρσενικά ὀνόματα. Δέν ξανάπαμε πιά: Ὁ δικός μου. Λέγαμε: Τό χῶμα μας.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Λίγο χῶμα θέλω νά τοῦ δώσω. Λίγη ζεστασιά μέσα στό χῶμα καί μέσα στίς καρδιές μας.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ: Πρόσεξε μή μείνεις ὀλομόναχη. Μένοντας μόνη, πεθαίνεις.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ἐλάτε μαζί μου λοιπόν. Ἐλάτε νά τόν θάψουμε, μὴν τόν φάνε τά τσακάλια.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ: Ὁ Νικόδημος διάταξε νά μείνει ἄταφος. Ὁ Νικόδημος πολεμáει τούς Γερμανούς. Οἱ Γερμανοί σκοτώσανε τόν ἀντρα μου. Ὁ δικός μου πέθανε σ' ἕνα κελί. Εἶμαι μέ τό μέρος τοῦ Νικόδημου. Ὅ,τι λέει, ὠσotά εἶπαμένο.

(Σθίνουν τά φῶτα. Ἐνας προβολέας πέφτει στό μέρος πού σκεκόντουσαν οἱ γυναῖκες κι ὅπου τώρα εἶναι ἕνας ἀντρας στό κρεβάτι του. Ἡ Ἀντιγόνη τόν κλωτσάει καί τόν σκουντάει).

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ξύπνα!

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Ἐ; Πῶς; Τί τρέχει; Συναγερμός;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ναί. Δηλαδή ὄχι. Οἱ Γερμανοί δέν ἐπιτεθήκανε ἀκόμα.

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Ἐ, λοιπόν; Ἄσε με νά κοιμηθῶ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ὁ Ἀνδρόνικος μένει ἄταφος.

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Καλά κάνει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Δέν είναι σωστό. Δέν εΐταν προδότης. Για τό δικό δέν πολεμάμε; Για τήν ἀλήθεια δέν σκοτωνόμαστε;

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Καί πού τό ξέρεις – πώς τολμάς καί τό λές πώς δέν εΐταν; Ἀφοῦ τόν καταδίκασε τ' ἀναγροδικεῖο, ἀφοῦ ἐτελέστηκε – ἀφοῦ ἐσύ, μωρή, ἐσύ δέν εΐπες τό πῦρ;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Μέ παρακάλεσε. Ὅμως, προδότης δέν εΐταν. Ὅ,τι ἄλλο θέλεις, προδότης ὅμως ὄχι. Νά πάμε νά τόν θάψουμε. Νά τοῦ ριξοῦμε μιά χούφτα χῶμα – ἔτσι – ὄχι γιά κείνονε πού δέν τόν νοιάζει πιά – γιά μᾶς – γιά νά τό δεῖξοῦμε στούς ἄλλους – στόν ἑαυτό μας πρῶτα, πώς καταλαβαίνουμε, βλέπουμε.

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Οὐ, μέ παρασκότισες! Παράτα με ἡσυχο νά κοιμηθῶ μιά στάλα. Ἐχε χάρη πού βαριέμαι τώρα μέ τή νύστα πού ἔχω, ἄλλῶς θά πήγαινα γραμμή στόν Νικόδημο. Ὅποιος φροντίζει γιά προδότες, ὅποιος τούς μιλάει, εἶναι κι ἀτός του προδότης. *(Γυρίζει ἀπ' τ' ἄλλο πλευρό κι ὁ προβολέας σβήνει. Ἀμέσως ὕστερα φωτίζει μιά ἄλλη μεριά τῆς σκηνῆς ὅπου κοιμάται μιά γυναίκα. Ἡ Ἀντιγόνη τήν πλησιάζει καί τήν σκουντάει).*

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ξύπνα!

Ἡ ΓΥΝΑΙΚΑ: Τί συμβαίνει; Βάλαν φωτιά στό σπίτι;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ναί... Δηλαδή ὄχι... Ἐγώ εἶμαι, ἡ Ἀντιγόνη.

Ἡ ΓΥΝΑΙΚΑ: *(Τρίβοντας τά μάτια της).* Ἄ, ἐσύ, ἡ νοσοκόμα, ἡ γραμματιζοῦμένη. Λοιπόν;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ὁ Ἀνδρόνικος μένει ἀταφος. Ὅπου νά'ναι θά κατέδουν τά τσακάλια νά τόν φάνε. Σκέφτηκα, εἶναι κριμα ἀπ' τό Θεό.

Ἡ ΓΥΝΑΙΚΑ: Ποιό Θεό; Ἐσύ δέ μᾶς τό'πες πώς δέν ὑπάρχει Θεός;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Θέλω νά πῶ δέν εἶναι σωστό. Τόν ἐτελέσανε μέ τήν κατηγορία πώς εΐταν προδότης, ἐνῶ δέν εΐταν καί λοιπόν θέλω νά μέ βοηθήσεις νά πάμε νά τόν θάψουμε.

Ἡ ΓΥΝΑΙΚΑ: Μπά; Νά σέ βοηθήσω, ἔ; Τώρα μέ θυμήθηκες; Τόσα χρόνια μήτε πού καταδεχόσουνα νά μιλήσεις μαζί μας μέ μᾶς τίς παρακατιανές, ἐσύ βλέπεις ἔκανες στήν πόλη. Τέλειωσες καί τό γυμνάσιο, πού νά καταδεχτείς νά μᾶς πεις μιά κουδέντα. Μόνο κείνα πού σοῦ λέγανε νά μᾶς πεις, ἐκεῖνα μᾶς ἔλεγες, μᾶς ἔκανες πάντα τή δασκάλα... Μά, γιά στάσου. Καί τί σέ κόφτει ἐσένα ἄν μένει ἀταφος ὁ Ἀνδρόνικος; Κι ὁ δικός μου ὁ Φῶτης μήπως ὀρέ-

θηκε κανείς νά τόν θάψει; Λένε πώς οἱ Γερμανοί τόν κάνανε σαπούνη. Ἄ, σά νά μοῦ φαίνεται πώς εἶχε δικιο ἡ Μαριώ διαν μοῦ'λεγε πώς τά'χες μέ τόν Ἀνδρόνικο. Γι' αὐτό σέ κόφτει τόσο πολύ καί σκίζεσαι, ἔ; Τώρα τόν θυμήθηκες; Ἐ, μά τήν πίστη μου, αὐτό εἶναι ἀπ' τ' ἄγραφα. Τόν σκοτώνεις καλά καλά, λές τό πῦρ καί τώρα σοῦ καπνίζει νά τόν θάψεις καί θές νά βάλεις καί μένα σέ μπελάδες. Παράτα με. Ὅπως στρώσεις θά κοιμηθεῖς. Καί τό καλό πού σοῦ θέλω, παράτα τα ὄλ' αὐτά καί τράβα νά κοιμηθεῖς, ἔστω κ' ἔτσι πού'στρωσες. Ἄλλο ἀπ' τόν ὕπνο δέν μᾶς ἔμεινε τίποτα πιά. *(Γυρίζει ἀπ' τ' ἄλλο πλευρό κι ὁ προβολέας σβήνει. Ἀμέσως ὕστερα φωτίζει τή μέση τῆς σκηνῆς. Ἡ Ἀντιγόνη μόνη της).*

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Λοιπόν, δέ μένει ἄλλο παρά νά προχωρήσω. Δέν ἔχει νόημα τώρα πιά νά κοινοστεκοῦμαι καί νά μιλάω κ' ἡ φωνή μου ν' ἀντηχεῖ σά νά λείει στά δέντρα: «Θά σᾶς τό πῶ ἀργότερα». Τώρα πιά πού τό ξέρω πώς ποτέ δέ θά'ναι τόσο φουντωμένη ἡ πασχάλια, τώρα πιά πού τό ξέρω πώς φεύγω χωρίς ποτέ ἀργότερα.

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

(Κελί φυλακῆς. Καί οἱ τρεῖς τοῖχοι κ' ἡ σκεπή. Στό βάθος παράθυρο μέ κάγκελα. Οἱ τελευταῖες ἀχτίδες τοῦ ἡλίου πέφτουν πλάγια στόν ἀριστερό τοῖχο ὅπου εἶναι κ' ἡ πόρτα. Κάτω ἀπ' τό παράθυρο, λίγα ἄχερα. Ἡ Ἀντιγόνη κάθεται κει μέ τά μαλλιᾶ λυτά, χυμένα στήν πλάτη. Μπαίνει ὁ Κλέαρχος μέ μιά φέτα ψωμί κ' ἔνα πιάτο).

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Σοῦ'φερα νά μασήξεις. *(Τ' ἀπιθώνει χᾶμω).* Δέν ἔχει ὄρεξη ἔ; Πού νά'χεις. Ποτέ μου δέν τό πολυχώνεψα – τί τοῦς πιάνει καί ταῖζονε ἀνθρώπους πού'ναι νά πεθάνουν σέ μιά νύχτα. Φαίνεται ὅμως πώς ἐπιτοῦνο εἶναι τό πρέπο. *(Παύση).* Σάν τό καλοσκεφτείς ὄλοι τό ἴδιο εἶμαστε. Ἐσύ ξέρεις στά σίγουρα τήν ὥρα καί τόν τόπο. Κάτι εἶναι κι αὐτό.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ὅπως.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ὅπως, μπορεῖ, μάλλον, περίπου. Περπατᾶμε ὄλο χρονίς κι ὄλο χάνουμε τό μονοπάτι. *(Παύση).* Δέ μοῦ λές ἀλήθεια γιατί τό'κανες;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ποιό;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Τί σου μπήκε λέω κ' έθαψες τόν 'Αντρόνικο; Έτσι κι άλλίως είταν πεθαμένος. Ένας πεθαμένος δέ σκοιτίζεται ποιός θά τόν φάει. Άμα ρώταγες έμένα θά διάλεγα τά θρνια. Σεμπερδεύεις μιάν ώρα άρχήτερα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Τί σημασία έχει;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ξέρω κ' έγώ; Μπορεί νά βαρέθηκα κεί απόξω νά σέ φυλάω. Νά'μαι πάντα δξω από κάπου και κάτι νά φυλάω. (Παύση). Τί σ' έκοφτε τό κουφάρι;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ήθελα νά πώ μιάν αλήθεια. Ίσως αυτό νά σημαίνει λέω τήν αλήθεια: Θάβω ένα κουφάρι.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Τά πολλά σου γράμματα σου κάναν τό κεφάλι κεραμδαριό. Δέ λέω. Τά λόγια μας είναι λειψά. Δέ μάς φτάνουν νά μιλήσουμε. Άκουσα πώς κάπου κεί πέρα άπ' τίς θάλασσες έχουν, λέει, ξέχωρη λέξη γιά τή νιογέννητη κατσάκα, ξέχωρη σάν είναι ενός χρονού, ξέχωρη σάν μείνει ένα χρόνο χωρίς νά γαστρωθεί, ξέχωρη - Όμως οί λέξεις είναι άλλο πράμα. Τώρα έσύ δάλθηκες νά μιλήσεις μέ κουφάρια. Μέ γειά σου, μέ χαρά σου δηλαδή και νά μέ συμπαθάς πού χώνω τή μύτη μου - όμως, είναι πολύς ο κόσμος, πώς τό θέλεις. Νά σκάβεις λάκους, νά παραχώνεις, νά φτωαρίζεις - και καλά ο ιδρώτας, πού θά χύσεις. Άμ πού νά βρεθούν και τά κουφάρια; Έγώ νά πούμε, θά'πρεπε νά βρώ μιάν ολόκληρη χώρα πεθαμένους γιά νά πώ αυτά πού είπα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Μιά φορά μιλάς έτσι.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ναίσιε. Αυτόνοο είναι πού'θελα νά πώ. Όλα τά κόπια δέ θά τά λογαριαζα, άν είτανε νά μιλαγα κατά πώς μου γουσταρίζε. Όμως έδώ λές ένα λόγο κ' ύστερις χράτς! κόδεις τό λαϊμό σου. Είναι δουλειές αυτές; (Παύση). Βάζω στοίχημα πώς τό μετάνουωσες.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Πρίν άρχίσω ακόμα τό'χα μετανουώσει.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Τότε γιατί τό'κανες; Βρέ μπάς και σού'στριψε;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: (Πολύ άπλά). Όχι. Σού'τυχε ποτέ νά πιεις κρασί;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ναί - πρίν άπ' τόν πόλεμο.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Και θύμωσες ποτέ σου πάνω στό κρασί;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Έκανα και κανγά.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Γιά προσπάθησε νά θυμηθείς όταν σήκωσες τό χέρι σου -

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Έ, καλά. Έτσι γίνεται πάντα. Είχα σηκώσει τό ποτήρι μου κ' έλεγα νά τό φέρω ήσυχα ήσυχα στό στόμα νά πλώ

τίς τελευταίες γουλιές και τότες, σάν κάτι νά μ' άδραξε άπ' τό χέρι κ' είδα τό ποτήρι νά χτυπάει στό μούτρα του Νικόλα. Κ' είταν φίλος μου ο Νικόλας. Φάγαμε ψωμί και πολεμήσαμε μαζί. Τόν σκοτώσαν οί Γερμανοί τήν τελευταία μέρα του πολέμου. Παληκάρι άπ' τά λίγα ο Νικόλας. (Παύση). Είςουνα μεθυσμένη; Αυτό θές νά πεις;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Κάτι τέτοιο. Κάτι μ' είχε άδράξει και μένα. Κάτι πού δέν ήξερα πώς άλλίως νά τό πώ και τό είπα αλήθεια. Μ' άδραξε και τό πιστενα.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Πάλι μου τά'μπλεξες. Άμανε τό πιστενες τότες τό'θέλεις. Δέ σ' άδραξε κανένας.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Αυτό θά πει πιστεύω. Νιώθω πώς κάτι μ' άδράχνει και δέ μπορώ νά ξεφύγω. (Παύση). Κουφόβραση άπόψε. (Βγάζει τό άμπέχωνό της και μένει μ' ένα σκιαμένο πονκάμισο).

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: (Άφού τήν κοιτάζει γιά λίγο). Κρίμα στό νιάτα σου. (Παύση). Άν ρωτάς έμένα, θά'κανα μιάν αυτοκριτική. Στην άνάγκη θά ξιθαθα και κείνο τό κουφάρι. Όπως και νά τό κάνεις είναι γιά λύπηση νά πάει χαμένο τέτοιο κορμί μεσοκαλόκαιρο. Νά δεις πού ο Νικόδημος θά σέ χωρέσει άν πεις πώς ξφταιξες. Δέν τό'πε καθαρά, μά είμαι σίγουρος. (Παύση). Νά πήγαινες τουλάχιστο άπό σφαίρα γερμανού. Χαλάλι. (Κάθεται κοντά της). Άκου. Άν θές νά φύγεις -

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Νά πάω πού;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Νά ζήσεις. Λές νά μήν έχεις νά πäs πουθενά; Έχεις ολόκληρο χινόπωρο μπροστά σου, χειμώνα - ως τόν Άπρίλη στό σίγουρα. (Τήν πλησιάζει και της πιάνει τό χέρι). Διάβασα τίς προάλλες μιά φυλλάδα. Στη Βασίλεια λέει, είχανε μιά πριγκιπέσσα κ' είταν νά της πάρουν τό κεφάλι. Τους είπε τότε πώς είναι γαστρωμένη. Τήν άφησαν κ' έζησε. Μπορείς νά ζήσεις ως τόν Άπρίλη. Ός τότες μπορούν νά γίνουν χίλια δυό. Ός τότες θά δεις τόν ήλιο τρακόσες τόσες φορές, θά φάς ψωμί, θά πιεις νερό, θ' ανασαίνεις, θά κοιμάσαι μαζί μου -

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: (Μέ σιχασιά). Μαζί σου!

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Θέλω τό καλό σου. Έτσι κι άλλίως θά πεθάνεις. Κ' έγώ και σύ κι ολοι μας. Γιατί διάζεσαι νά πεθάνεις; Θά γίνουμε σκουλίκια και κοπριά. Άλλά γιατί άπό τώρα; Χαράμισες τή ζωή σου και δέν έμαθες. Δέν έζησες. Δέ σου'μεινε καιρός.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Μαζί σου!

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Τό βλέπω. Τό αίμα σου χτυπάει χοχλακιστό στό

μινίγνια, τὰ μάτια σου λάμπουνε. Τὰ χεῖλή σου εἶναι ὕγρα. Μὲ θέλεις. (Ἡ Ἀντιγόνη τὸν φτύνει). Καὶ τὸ σάλιο σου ἀκόμα. Εἶν' ἓνα σάλιο ἀραιό σάν αὐτὸ πού βγάζει ἡ γλώσσα ὅταν τὴ δαγκώνεις πάνω στὸ φιλί. (Παύση).

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Μὲ σένα: Πρέπει νὰ γίνει μὲ σένα;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Μ' ὅποιον νά'ναι. Μά ποιόν ἄλλον θά βρεῖς; Δέν ὑπάρχει ἄλλος. Θέλουμε πάντα ἐκεῖνον πού ὑπάρχει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Καί - καί θά μ' ἀφήσουν νὰ γεννήσω;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ναί. Θά ζήσεις μῆνες πολλούς. Θά ζήσουμε μαζί. Θά σοῦ φέρω φρέσκο ἄχερο. Λυχνάρι γιὰ τίς νύχτες. Θ' ἀφήνω μισάνοιχτη τὴν πόρτα ν' ἀνασαίνεις μιά στάλα δροσιά.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Καί θά περιμένουν;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ναί. Θά μᾶς περιμένουν. Τό λέει ἡ φυλλάδα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Καί τὸ παιδί; Τί θά γίνει τὸ παιδί;

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Θά ζήσει. Τὰ παιδιὰ δέν ξέρουν. (Τὴν ἀγκαλιάζει).

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ὅχι. Ὅχι.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Ὅχι ἀκόμα; Τί περιμένεις; Μιά νύχτα μᾶς μένει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: (Ἐντελῶς ψύχραμη). Ἄδικα μπαίνεις στὸν κόπο. Καὶ δίχως σου θά γίνω μητέρα.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: (Πιετῆται ἀπάνω). Σκύλα. Καί μοῦ τριβέλιζες τὸ νουλό μ' ἀλήθειες καὶ φούμαρα! Μὲ ποιόν μωρή; Ποιανοῦ εἶναι τὸ μουλικο;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Τοῦ Ἀνδρόνικου.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ: Μαζί μᾶς προδίνετε λοιπόν. Σκρόφα! Καί σοῦ ἄνοιξα τὰ μάτια. Φτοῦ! Ἄμ θά τὸ πῶ τοῦ Νικόδημου. Αὐτός δέν τὰ σηκώνει κάτι τέτοια. Δέν πάει νὰ τὸ λέει ἡ φυλλάδα. Ἐσὺ θά πεθάνεις. Ἄβριο κιόλας ὁ λαός θά σέ λιώσει κάτω ἀπ' τὴ φτέρνα του. Σάν ὀχιά. Σάν πουλημένη λουτάνα ὄλων τῶν καταχτητῶνε.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

(Στὸ δωμάτιο τοῦ Νικόδημου. Ὁ Νικόδημος κι ὁ Ταγματάρχης).

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Ἀρχίζω πιά νὰ μὴν καταλαβαίνω. Ἡ ὑπόθεση τοῦ Ἀνδρόνικου τέλειωσε, ἡ Ἀντιγόνη ἐκτελέστηκε κι ὁμοῦ

ἀρριέσαι καὶ πάλι νὰ πᾶς στὴν επικίνδυνη ἀποστολὴ πού σέ στέλνω.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ἄν εἶταν επικίνδυνη θά πήγαινα. Αὐτὸ πού μοῦ προτείνεις ὁμοῦ εἶναι μάταιο. Θά σκοτωθοῦμε ὅλοι. Κ' ἐγὼ κ' οἱ δώδεκα φαντᾶροι πού μοῦ δίνεις. Στὸ ἐξήγησα καὶ πάνω στὸ χάρτη.

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Ἄλλοτε δέν κοιτάζεις τοὺς χάρτες. Ἐπαιρνες τ' αὐτόματο, ἔβαζες στραβά τὸ δίκωχο καὶ ξεκίναγες. (Παύση). Μά δέν εἶδες λοιπόν τοὺς φαντᾶρους, δέν τοὺς εἶδες πῶς κάθονται σταυροπόδι, δυό-δυό, τρεῖς-τρεῖς καὶ τὰ λένε καθαρίζοντας τὰ ὄπλα τους, περιμένοντας ἐσένα νὰ ξεκινήσετε -

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Δέν ξέρουν πού πάνε, γι' αὐτό. «Δέ θά γίνουμε ἀκροβάτες πού ἀψηφᾶν τὸ θάνατο. Ἡ θυσία τῆς ζωῆς μας ἔχει νόημα μόνο ὅταν συμφέρει στὸ σύνολο». Ποιὸς τό'πε αὐτό;

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Ἐγώ. Κ' ἐπιμένω πῶς ἡ ἀποστολὴ πού σέ στέλνω μπορεῖ νὰ πετύχει. Καί μᾶς συμφέρει, ἔστω κι ἂν σκοτωθεῖτε ὅλοι σας.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Ὅλ' αὐτὰ εἶναι προφάσεις. Πᾶς νὰ μὲ βγάλεις ἀπ' τὴ μέση. Ὅπου νά'ναι θά γίνω ταγματάρχης.

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Πῶς τὸ ξέρεις;

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Δικὴ μου δουλειά. Πᾶς νὰ μὲ φέρεις στὸ φιλότιμο γιὰ νὰ σοῦ ἀδειάζω τὴ γωνιά. Ἐχεις δίκιο. Εἶμαι καλύτερος ἀπὸ σένα. (Τραβάει κατὰ τὴν πόρτα).

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Ποῦ πᾶς;

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Νά τὸ πῶ στὸ λόχο.

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: (Παίρνει τὸ τηλέφωνο). Δέ θά προφτάσεις. Θά'χουν μάθει ἀπὸ μένα πῶς σ' ἔστειλα σ' ἀποστολὴ καὶ δεῖλιασες.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Δειλὸς ἐγώ; Μά ὅλος ὁ λόχος ὀρκίζεται σ' ὄνομά μου, σὺ ὁ ἴδιος τό'πες. (Ἀκούγονται φωνές κάτω ἀπ' τὸ δωμάτιο ἀριστερά. Ἐνας προβολέας πέφτει σὲ πεντέξη φαντᾶρους πού τραβᾶνε δεμένον πισθάγκωνα ἓναν ἄλλον φαντᾶρο, ντυμένον μὲ διαφορετικὸ χακί. Ἐνας φαντᾶρος ἔρχεται ἀπὸ πίσω τους παράμερα. Εἶναι κ' ἓνας λοχίας. Ὁ Νικόδημος κι ὁ Ταγματάρχης κοιτᾶνε τὴ σκηνὴ ἀπ' τὸ παράθυρο).

ΠΡΩΤΟΣ ΦΑΝΤΑΡΟΣ: Νά τὸν πᾶμε στὸν Ταγματάρχη.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ: Τί τὰ θέμε τὰ λούσα; Αὐτός εἶναι σᾶς λέω. Λέγεται Στέλιος. Αὐτός πρόδωσε τὸν πατέρα μου καὶ τὸν σκοτώσαν. Γιατί χασομερᾶμε;

ΟΛΟΙ: Δέν ἔχουμε καιρὸ γιὰ χάσιμο. Νά τὸν καθαρίσουμε ἐπὶ

τόπου. Είναι προδότης. Τόν ξέρω κ' ἐγώ.

ΛΟΧΙΑΣ: Όλα τὰ πάντα πρέπει νά γίνονται μέ τάξη. Ποιός θά τόν σκοτώσει;

ΟΛΟΙ: Έγώ! Έγώ!

ΛΟΧΙΑΣ: Τότε θά ριξουμε κληρο. (Βγάξει τό δίκωχο). Ρίξτε ό καθένας κάτι δικό του μέσα. Καί θά τραθήξει ό προδότης.

ΤΡΙΤΟΣ: Ναι, ναι, νά τραθήξει τόν κληρο ό προδότης.

ΛΟΧΙΑΣ: (Στόν προδότη). Γύρισε από κει νά μή βλέπεις. (Ό προδότης γυρίζει. Στόν φαντάρο πού έρχόταν από πίσω και δέν έβγαλε λέξη ώς τά τώρα). Ρίξε κάτι δικό σου δώ μέσα.

ΤΕΤΑΡΤΟΣ: Έγώ - όχι - δέ μπορώ -

ΔΕΥΤΕΡΟΣ: Δέ μπορεί νά σκοτώσει έναν προδότη. Φοβάται τά αίματα!

ΟΛΟΙ: Φοβάται! (Γελάνε).

ΤΕΤΑΡΤΟΣ: Όχι - μά είναι αδελφός μου - δίδυμος αδελφός μου και -

ΠΡΩΤΟΣ: Αδελφός σου; Δηλαδή πάς νά τόν γλυτώσεις - ώστε και σύ -

ΤΕΤΑΡΤΟΣ: Όχι - τό ξέρω πώς είναι προδότης - έξ αιτίας του πέθανε κ' ή ξαδέλφη μου - όμως - γιατί νά'μαι ἐγώ - γιατί νά μου πέσει έμένα ό κληρος;

ΤΡΙΤΟΣ: Μωρ' γιά σταθείτε. Δείλιασε σās λέω, τήν τελευταία στιγμή δείλιασε, άλλως τί κουβαλήθηκε δώ πέρα; Τί δίδυμος αδελφός του και πράσιν' άλλογα. Οί δίδυμοι μοιάζουν - δέ μοιάζοννε;

ΠΡΩΤΟΣ: Καί βέβαια. Σάν δυό σταγόνες νερό.

ΤΡΙΤΟΣ: Κοιτάξτε αυτόν. Είναι ένα κεφάλι πιό ψηλός. Για νά σέ δώ τί μάτια έχεις; Μαύρα. Έσύ; Γαλανά. Φτυστοί πού νά μήν άδασκαθούνε! (Γελάνε).

ΔΕΥΤΕΡΟΣ: Καί τά μαλλιά τους. Κοιτάτε. Σγουρά και καστανά - όλόδια μ' αυτά τά μαύρα και ίσια. (Γελάνε).

ΛΟΧΙΑΣ: Άς μή χασομεράμε. Αφού φοβάται και δέ θέλει, τόσο τό καλύτερο. Θά'χει ό καθένας μας μία πιθανότητα παραπάνω. (Οί φαντάροι ρίχνουν στό δίκωχο κάτι δικό τους).

ΠΡΟΔΟΤΗΣ: (Πάντα μέ τήν πλάτη γυρισμένη στους φαντάρους). Τελειώνετε επί τέλους. Ναι. Είμαι ό Στέλιος. Όμως τελειώνετε πιά.

ΤΕΤΑΡΤΟΣ: Όχι, δέ φοβάμαι. Έγώ θά τόν σκοτώσω. (Βγάξει τό πιστόλι του).

ΔΕΥΤΕΡΟΣ: (Αρπάζοντάς του τό πιστόλι). Τά δπλα είναι για τούς άντρες. Δέ μās κάνουνε.

ΤΕΤΑΡΤΟΣ: (Βγάζοντας μαχαίρι). Μέ τό μαχαίρι θά τού τρυπήσω τήν καρδιά.

ΠΡΩΤΟΣ: Τά μαχαίρια είναι για κείνους πού'χουν καρδιά. Έσύ είσαι δειλός. (Τού τό παίρνει).

ΤΕΤΑΡΤΟΣ: Μέ τά δόντια. Αφήστε με νά τού κόψω τό λαρύγγι μέ τά δόντια.

ΤΡΙΤΟΣ: Οί δειλοί τά'χουνε τά δόντια μόνο για νά χτυπάνε άπ' τόν τρόμο. Δέ σου χρειάζονται. (Τού δίνει μία γροθιά στό στόμα και τόν ρίχνει κάτω).

ΛΟΧΙΑΣ: Έ, σύ, γύρνα από δώ. (Ό προδότης γυρίζει). Τράβηξε. (Ό προδότης τραβάει ένα κλειδί).

ΠΡΩΤΟΣ: Τό κλειδί μου! (Βγάξει τό πιστόλι του και πυροβολάει τόν προδότη. Ταυτόχρονα σβήνει τό φώς του προβολέα).

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: (Ξαναπαίρνοντας τ' ακουστικό). Προτιμάς νά σου σπάσουν τά δόντια; (Μεγάλη παύση).

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Πότε πρέπει νά ξεκινήσω;

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Στίς δώδεκα παρά τέταρτο.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ: Καλή ζωή, ταγματάρχα μου.

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ: Καλό βόλι, Νικόδημε. (Ό Νικόδημος κάνει νά φύγει): Στάσου. Πάρε αυτόν τόν φάκελο. Έχει μέσα ένα άγραφο χαρτί. Πές στους άντρες σου πώς θά τ' άνοίξετε όταν έρθει ή ώρα. Όσοι δέν ξέρουν, παίρνουν κουράγιο νομίζοντας πώς προχωράνε μ' ένοφραγίστους διαταγās.

(Αύλαία)

INTERMETZO

(Ακούγεται από μακριά μία μουσική, όλο νοσταλγία και πίκρα. Σιγά-σιγά, τό θέμα παραλλάζει. Γίνεται πιό γρήγορο, πιό χαρούμενο. Πλησιάζει και ξεσπάει σ' ένα χορό. Άνοίγει ή αύλαία. Είναι ένα λιόλουστο άπομεινήμερο. Ακούγονται γέλια και φωνές. Ένα χωράφι μέ θημωνίες. Στο βάθος, άριστερά, ένα τετράτροχο κάρο. Μπαίνει ένας γέρος. Σταματάει στή μέση τής σκηνής, βάζει τήν παλάμη του άντήλιο και κοιτάει τόν ούρανó).

Ο ΓΕΡΟΣ: Τί μου καρφώθηκες κεί χάμω;

Ἄντε λέω. Ξεκουμπίδια.

Τί μέ κοιτάς; Δέν εἶμαι ποιητής

Νά σέ σημάσω σάν γαδάθα

Νά σ' ὀνομάσω φέτα καρπουζιῶ

Ἄστραφτερό ταψί

Σκουφί τοῦ νοῦ μου

Καί κλοπσοσκουφί τοῦ μεγάλου ἀνέμου.

Μέ γαργαλᾶς καί μπήγεσαι στά μάτια μου

Μοῦ καψαλᾶς τό σβέρκο

Γλυστρᾶς στίς κλειδαρότρυπες

Καί ξεκλειδώνεις τά βιβλία.

Δίχως ἐσένα δέ θά διάβαζε κανεῖς

Καί δέ θά ξέραν τίποτις.

Ἄμα δέν ξέραν τίποτις

Ἄμα θά τά ξερα μονάχα ἐγώ. *(Σκουπίζει τόν ἰδρώτα του).*

Σίχαμα σύ τῆς πλάσης.

Τοῦς ἔμαθες καί πήραν ὅλοι ἀγέρα.

Ἄνταν μέ βλέπουν καί περνῶ

Πεζός καί μαχμουρλής

Στέκουν καί χαχανίζουν.

Γιατί γελᾶν; Εἶναι γιά γέλια

Ἐκειός ὅπου κατέχει

Ἄνα ζευγάρι μάτια

Ἄνα θρακί κ' ἕνα κεφάλι

Ἄνα τσερβέλο, τό νιονιό του

Ἄνα μυαλό καί τό καπέλο;

Ἄγνα ρεντίκολο.

Ὅ,τι κι ἄν πῶ τό θρῖσκουν γερασμένο.

Καί σύ; Γιατί δέν τοῦς τό λές;

Γιά δέν τοῦς λές πῶς εἶμαι μέλι τοῦ βουνοῦ

Καρδιά τοῦ χόρτου

Ἄγνό στοιχειό

Ψυχή τῆς πέτρας;

Μόνο σέ κάθε τους γιορτή

Μέ βάζουν καί τοῦς λέω παραμύθια.

Μοῦ δίνουνε ρακί

Νά πῶ πολλά, νά καθαλήσω

Καλάμια καί σκουπόξυλα

Παράδοση κ' ἐλάφια

Νά στολισῶ σάν τό παγώνι

Καί νά σκουπίζουν οἱ νουρές μου

Τίς καθαλίνες ἀπ' τοῦς δρόμους.

Ἄντε λουπόν. Ξεκόλλα. Κατρακύλα.

Σιχαίνουμαι τό φῶς πού σταματᾶει.

Ντέ, πάρ' τά πόδια σου μαγκούφη.

Ἄντιος πού πάει νά σταματήσῃ.

Σ' ἕνα τηγάνι θά μᾶς ψήσει.

(Ἀκούγονται χάχανα κι ὁ γέρος κρύβεται πίσω ἀπό μιά θημωνιά. Μπαίνουν ἀπ' τό βάθος τρέχοντας ἡ Ἀντιγόνη κι ὁ Σταμάτης. Κυνηγιοῦνται. Ἡ Ἀντιγόνη σκαρφαλώνει στό κάρο).

ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Κατέβα. Ποῦ σκαρφάλωσες κεί πάνω;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: *(Χτυπάει τή γροθιά της πάνω στήν παλάμη).* Δέν κατεβαίνω, δέν κατεβαίνω, δέν κατεβαίνω.

ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Τί μύγα σέ τσίμπησε; Τί φοβάσαι; *(Ἀρχίζουν καί μπαίνουν κοπέλες καί νέοι μέσ' ἀπ' τίς θημωνιές. Κοιτᾶνε – κρυφομιλᾶν – κρυφογελᾶνε).*

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Θά μέ φιλήσεις.

ΣΤΑΜΑΤΗΣ: *(Γονατίζει στό δεξί).*

Βασίλισσά μου καί ζωή μου

Θέλεις νά γίνω σύννεφο

Δροσιά σου, ἀπάγκιο;

Θέλεις νά κάνω τρεῖς φορές

Τῆς γῆς τό γύρο καί ξανά

Νά βρῶ τί δίνουν στό νοτιά

Γιά δῶρο στήν καλή τους

Νά μάθω πότε κλέβουνε

Στή δύση τό χαμόγελο

Νά βρῶ πῶς λέν στίς θάλασσες

Τό σ' ἀγαπῶ καί τό πεθαίνω; *(Σηκώνεται).*

Δέ θές; Ἐσύ θά μετανοιώσεις. *(Κάνει νά φύγει).*

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ἐ, στάσου. Πῶς θά κατέβω ἀπό δῶ;

ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Πηδώντας.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Θά σπάσω κάνα πόδι.

ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Τότε κάτσε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Θά σκοτεινιάσει καί θά μείνω μοναχή
 Θά βγούνε φίδια, σερπετά,
 Ἄράχνες, γρύλοι καί σκορπιοί
 Νυφίτσες, τυφλοπόντικοι
 Δαγκώνουν!

ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Διάλεξε καί πάρε.
 Θέλεις δάγκωμα τῆς νύχτας
 Δίχως φιλί; Θά τό'χεις.
 Θέλεις δικό μου φίλημα
 Στῆς θημωνιάς τόν Ἰσκιό
 Καί δάγκωμα τῆ νύχτα:

ΑΝΤΙΓΟΝΗ: Ἄχ ἤλιε μου τό βλέπεις.
 Δέν εἶναι τρόπος νά διαλέξω.

*(Ἀπλώνει τά χέρια της στόν Σταμάτη. Τῆ βοηθάει νά κατεβεῖ.
 Τήν ἀγκαλιάζει καί φιλιούνται.)*

ΟΙ ΚΟΠΕΛΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΟΙ: Μπράβο, μπράβο. Ἐξοχα. *(Χειροκροτήματα).*

ΜΙΑ ΚΟΠΕΛΑ: Πότε θά παιχτεῖ ὁλόκληρο τό ἔργο; Τό βράδυ
 ἀπόψε,

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ: Ἄν εἶναι σάν τήν πρόβα - βάλε μέ νοῦ σου.
 Θά'ναι ὑπέροχο.

Ο ΓΕΡΟΣ: *(Βγαίνει φουριόζος).*

Τί τσαμπουνάτε κεῖ; Τί λέτε;

Αὐτό δέν εἶναι θέατρο.

Τούς εἶδα καί δέν παίζανε καθόλου.

Πῶς γίνεται λοιπόν

Μιά τόσο ἀτεχνη πλοκή;

Πά στά σανίδια τῆς σκηνῆς

Πρέπει νά λές τά σῦκα σῦκα

Καί νά'ναι σῦκα γινομένα. *(Γελάνε).*

Τά βλέπετε λοιπόν; Αὐτό θά πει νά παιζεις.

Ὁ θεατρίνος πρέπει νά πηδαίει

Νά κάνει τοῦμτες

Νά τουρλώνει τό νιονιό του

Νά δίνει κλάτσο νά κυλάει

Ἢ κούτρα του στόν κάμπο

Νά παίρνει καί τήν γκλάβα του

Καί νά τηνε ψειρίζει
 Νά πέφτει ἡ ψείρα κόσκινο
 Πού νά σοῦ φεύγει τό καφάσι. *(Γελάνε).*
 Καλά τό καταλάβατε.
 Θέλει νά ξέρεις τῆ ζωῆ
 Γιά νά σταθεῖ στά πόδια ὁ μῦθος.
 Θέλει νά μείνεις μόνος σου
 Γιά νά'σαι μέ τό πλήθος.

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ: Δεῖξε μας ἐσύ τῆ σωστή σκηνοθεσία. Πῶς
 ἔπρεπε νά παιχτεῖ ἡ σκηνή τοῦ Σταμάτη καί τῆς Ἀντιγόνης; Ἐμ-
 πρὸς. Ἐγώ θά κάνω τό Σταμάτη. Ἡ Ἄννα ἀπό δῶ, τήν Ἀντιγόνη.

Ο ΓΕΡΟΣ: Ἐσύ εἶσαι ὅ,τι πρέπει. Ἡ Ἄννα δέ μου κάνει. Νά,
 αὐτή ἡ ξανθιά. Δεκαοχτώ χρονῶ καί κάτω.

Ο ΝΕΟΣ: Ἐγώ θέλω τήν Ἄννα.

Ο ΓΕΡΟΣ: Εἶμαι ἢ δέν εἶμαι σκηνοθέτης;

ΟΛΟΙ: *(Χειροκροτώντας).* Εἶσαι! Εἶσαι!

Ο ΓΕΡΟΣ: Λοιπόν, σκασμός.

Κρυφτεῖτε μέσα σ' ἄχαρα.

Ὅταν θά βγάλω τό καπέλο

Ξαναμπέστε.

Ἐσεῖς οἱ δυό πιαστεῖτε χέρι-χέρι

Κι ἀκοῦτε μ' ὄρθια τ' αὐτιά

Ὅ,τι σᾶς λέει τό κείμενο.

*(Ὁ νέος κ' ἡ ξανθιά ἔχουν προχωρήσει στό θάθος τῆς σκηνῆς.
 Ὁ γέρος ἔρχεται ἀπό πίσω τους καί τοὺς ὑποβάλλει τό ρόλο.)*

Η ΞΑΝΘΙΑ: Τί μ' ἔφερες ἐδῶ; Νά'μαστε μόνου;

Ο ΝΕΟΣ: Ἐγώ; Καθόλου.

Η ΞΑΝΘΙΑ: Τότε; Νά παιζουμε κρυφτούλι;

Κυνηγητό κι ἀμπάριζα;

Τί θέλεις; Ἄλλος! Ἄλλος!

Πιάσε με ντέ. Σοῦ ξέφυγα.

*(Τρέχει κι ὁ νέος τήν κινηγάει ἀνόμεχτα. Ἡ ξανθιά σκαρφαλώ-
 νει στό κάρο. Ὁ γέρος βγάζει τό καπέλο του.)*

Ο ΝΕΟΣ: Τί τρέλες εἶν' αὐτές; Κατέβα κάτω.

Η ΞΑΝΘΙΑ: Τί λές. Φοβάμαι. Θές νά μέ φιλήσεις.

- Ο ΝΕΟΣ: Ποιός είπε τέτοιο πράμα;
Σιγά. Θά μᾶς ἀκούσουν.
Αὐτό εἶναι μπαμπεσιά.
- Η ΞΑΝΘΙΑ: Ἐτσι τό λές; Τό ξέρουν ὄλοι.
Εἶσαι μπερμπάντης ἀπό κούνια.
Ἡ καρδιά σου κάνει τάκ
Σά νά χτυπάει ψηλό τακούνη
Τό μυαλό σου κάνει τίκ
Σά ν' ἀνεμίζει ἓνα φουστάνι.
- Ο ΝΕΟΣ: Ἄ, εἶσαι μιά ξεδιάντροπη.
Κατέβα κάτω. Θά γενοῦμε
Μπαίγνιο καί χάχανο σκυλιῶν.
Θά μᾶς κρεμάσουν κουδουνάκια.
- Η ΞΑΝΘΙΑ: Σέ ξέρω γώ. Μήν κάνεις
Πῶς εἶσαι θυμιατήρι καί λιθάνι.
Νά κοίτα, κοίτα τά μουστάκια σου.
Ἐχουν ἀκόμα κοκκινάδια.
- Ο ΝΕΟΣ: Εἶναι ἀπό βατόμουρα – (στό γέρο). Γιατί σταμάτη-
σες;
Ο ΓΕΡΟΣ: Τά ψηλά νοήματα
Θέλουν καιρό καί σκάλα.
Ὅλα καλά. Μά ὅπως πᾶμε
Πῶς θά τήν κάνω νά πηδήξει
Μέσα στά μπράτσα τοῦ Σταμάτη;
- Ο ΝΕΟΣ: Καί ποιός σοῦ εἶπε πῶς θέλω νά πηδήξει;
- Ο ΓΕΡΟΣ: Τό ξέρω ντέ. Αὐτοῦ εἶναι ὁ κόμπος.
Πρέπει νά βρῶ μιά πονηριά
Ἐνα Θεό τῆς μηχανῆς
Μιά μάκινα τ' Ὀλύμπου.
Αὐτό εἶναι. Μιά βροχή. Μιά μπόρα.
Ὅταν θά κάνω μπρο! Εἶναι πού βρέχει.
Ἡ Ἀντιγόνη θά πηδήξει
Καί σύ – γιά νά μήν πέσει
Θ' ἀπλώσεις τά ξερά σου.
Γκέκε; Πᾶμε.
- Η ΞΑΝΘΙΑ: Νά κοίτα τά μουστάκια σου
Ἐχουν ἀκόμα κοκκινάδια.
- Ο ΝΕΟΣ: Εἶναι ἀπό βατόμουρα
Ἄπό ντομάτα σάλτσα

- Ἄπο κρασί καλοκαιριού
Καί κόκκινο πιπέρι –
- Ο ΓΕΡΟΣ: Μπρο! (Ἡ ξανθιά κάνει νά πηδήξει μᾶ κείνη τή
στιγμή ἀκούγονται ἀντιαεροπορικές σειρήνες. Ὅλοι κοιτᾶνε γύρω
τους καί τόν οὐρανό σά χαμένοι).
- ΜΙΑ ΚΟΠΕΛΑ: Νάτα. Νάτα. Ἀεροπλάνα. Τρέξτε, θά μᾶς
δοῦνε.
- ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ: Μή σᾶς πιάνει πανικός. Στό ρέμα. Γρήγορα.
(Σχορπάνε).
- Η ΞΑΝΘΙΑ: Ἀντώνη, πού μ' ἀφήνεις;
ΑΝΤΩΝΗΣ: Τό θέατρο τελείωσε. Πήδα ὅπως μπορεῖς.
Η ΞΑΝΘΙΑ: Ἄσε τ' ἀστεία κ' ἔλα νά μέ βοηθήσεις. Θά σπάσω
κᾶνα πόδι.
- ΑΝΤΩΝΗΣ: (Τρέχει καί τή βοηθάει νά κατεβεῖ. Ἡ ξανθιά
πέφτει στήν ἀγκαλιά του καί φιλιούνται). Χμ. Δέ φιλάς κι ἄσχημα.
- ΑΝΝΑ: Ἀντώνη, τ' ἀεροπλάνα. (Φεύγουν ὄλοι τρέχοντας).
- Ο ΓΕΡΟΣ: (μόνος). Μαγκούφη. Πήρες φόρα.
Τραβάς καί σύ τήν κατακύλα.
Τώρα πού θέλω τή φωτιά σου
Λακᾶς καί κρύβεσαι λαγός.
Ἐμπρός λοιπόν! Βάλε καί σύ τό κράνος.
Σκότωσε καί σούβλισε
Φύτεψε τοῦβλα, λιάνισε καρφιά
Ξαμόλησε τ' ἄλόγατα
Βάλε τά μούτρα τῶν ἀνθρώπων
Νά κρεμαστοῦν ἀνάποδα
Σάν τίς σθησμένες λάμπες.
Ἄ, θά'δυνα τό μάτι μου
Νά σοῦ'θγαζα τό μάτι.
Ὅ,τι κι ἂν κάνεις πέφτει
Ἡ Ἀντιγόνη μέσ στά μπράτσα τοῦ Σταμάτη.

(Ἀὐλαία)